

BUITEN

13^E JAARGANG N^O. 42

ZATERDAG 18 OCTOBER 1919.

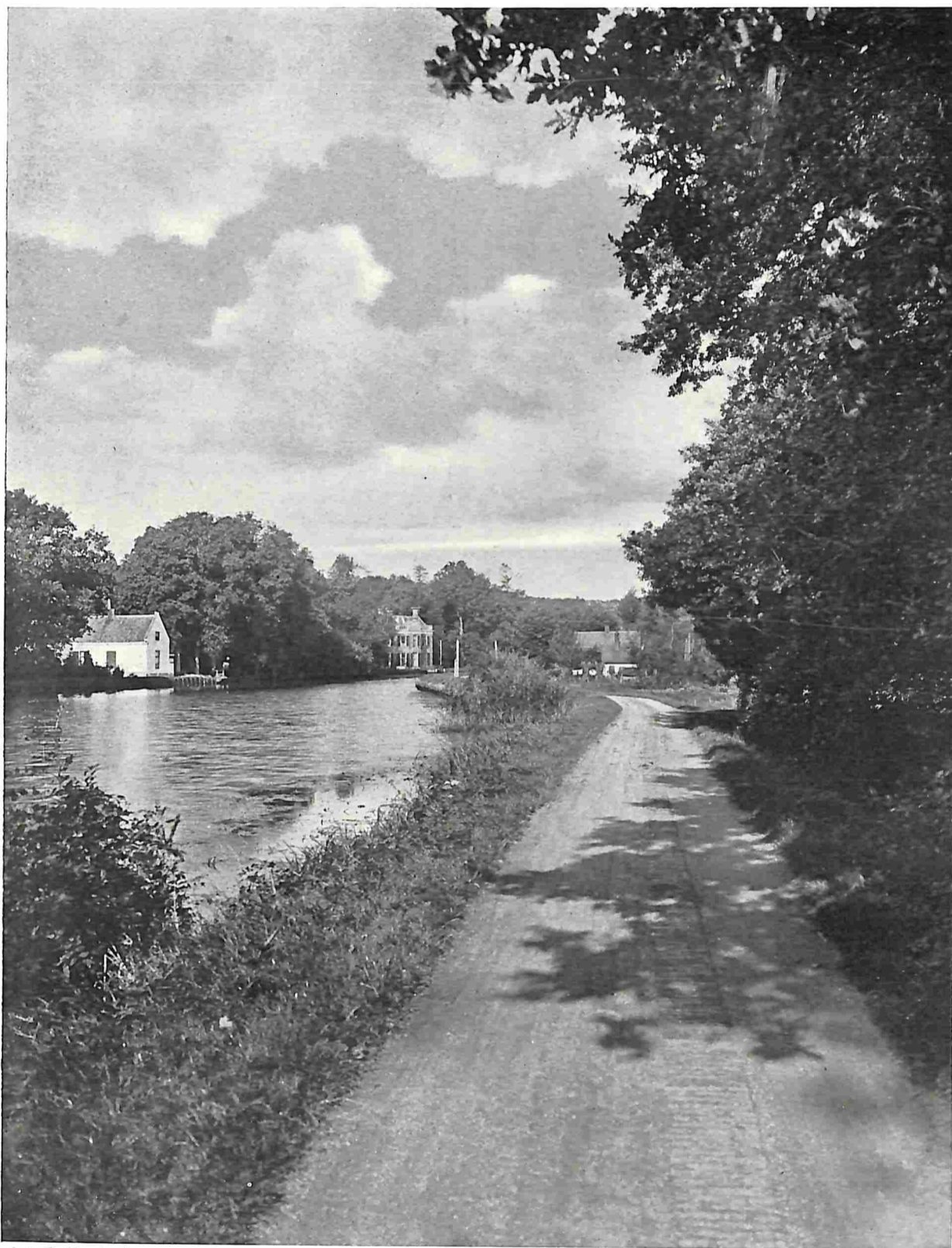

foto C. Steenbergh.

VECHTGEZICHT BIJ HUIZE RUPELMONDE.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

VECHTGEZICHT BIJ HUIZE RUPELMONDE, ILLUSTRATIE	BLZ. 487
BROEDERSCHAP (40), DOOR JOHN GALSWORTHY	488
PLANTAARDIGE SCHAPEN, DOOR G.	489
DE KERK VAN SCHERMERHORN, DOOR A. B.—V. C., GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 490—493
DE WOLVEN (SLOT), UIT HET ENGELSCHE	492
EDELWEISS, ILLUSTRATIE	494
MOSKOU (SLOT), DOOR G. WIJGMANS, GEÏLL.	BLZ. 494 - 496
DE GESCHUBDE INKTZWAM, DOOR J. L. F. DE MEIJERE, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 496—497
BARBARIJSCHES SCHAPEN (4), UIT HET ENGELSCHE VAN ROBERT HICHENS, DOOR LIES SINNIGE—VAN DER AART BIZ. 497	497
OUDE MOLEN BIJ SCHERPENZEEL, ILLUSTRATIE	498

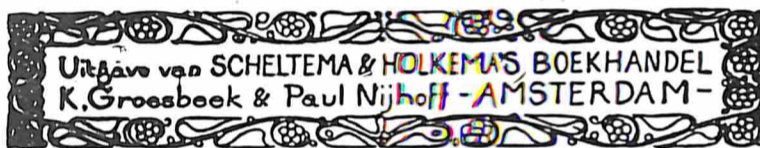
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken betoefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

BROEDERSCHAP

40) DOOR JOHN GALSWORTHY.

Uit het Engelsch vertaald door Leny Grondel—Cholzen.

HILARY wenkte het meisje. Dadelijk daarop trad ze de kamer binnen. In haar hand hield zij een bosje lelietjes van dalen. Bij den aanblik van mijnheer Stone betrok haar gezicht. Stil stond ze daar, haar bloemen tegen haar borst gedrukt. Niets kon opvallender zijn dan de plotselinge verandering in haar uiterlijk van gejaagde verwachting in absolute verslagenheid. Een donkere blos kleurde haar wangen. Haar blikken dwaalden van Hilary naar mijnheer Stone en weer omgekeerd van mijnheer Stone naar Hilary. Beiden keken naar haar. Geen van beiden sprak. De borst van het modelletje ging zwaar op en neer alsof ze hard geloopt had. Gelaten zei ze: „Kijk eens, mijnheer Stone, dat heb ik voor u meegebracht”, en reikte hem het bosje lelietjes van dalen. Maar mijnheer Stone verroerde zich niet. „Houdt U niet van lelietjes?”

Mijnheer Stones oogen zogen zich aan haar gezicht vast.

Die stilte werkte hoogst enerveerend op Hilary en zich tot zijn schoonvader wendend, vroeg hij: „Wilt u het haar zeggen of zal ik het doen?”

Langzaam sprak mijnheer Stone:

„Ik zal trachten mijn boek zonder je hulp te beëindigen. Je mag aan dat gevaar niet worden blootgesteld. Ik kan dat niet goedkeuren”.

De oogen van het modelletje dwaalden radeloos van den een naar den ander.

„Maar ik vind het zoo prettig voor u te schrijven”, zei ze wanhopig.

„Die man zal het je lastig maken”, zei mijnheer Stone.

Het modelletje keek Hilary aan.

„Dat laat me koud, ik ben niet bang voor hem. Ik kan voor mezelf zorgen. . . . Daaraan ben ik gewend”.

„Ik ga op reis”, zei Hilary kalm.

Na een wanhopigen blik, waarmede zij hem scheen te vragen: „En ik. . . . Ga ik met U mee?” stond het modelletje daar als versteend.

Met den wensch aan dit pijnlijk voorval een eind te maken, wendde Hilary zich tot zijn schoonvader.

„Wilt u haar vanmiddag nog uw boek dicteeren?”

„Neen”, antwoordde mijnheer Stone.

„Morgen ook niet?”

„Neen”.

„Wilt U dan een eindje met me wandelen?”

Mijnheer Stone knikte bevestigend.

Hilary wendde zich weer tot het modelletje. „Dan moet ik afscheid van je nemen”.

Maar ze greep de hand niet, die hij haar reikte. Haar oogen, die als in de verte staarden, waren vochtig en haar tanden beten zenuwachtig op haar onderlip. Ze liet de bloemen vallen, keek plotseling naar hem op, slikte en holde toen weg. Bij die vlucht vertrapte zij de lelietjes.

Hilary raapte de verbrijzelde bloemen op en gooide ze in den leegen haard, maar de geur van de vertrapte lelietjes zweefde onverbiddelijk door de kamer.

„Zullen wij ons voor onze wandeling gereed maken?” vroeg hij aan den ouden heer.

Langzaam liep mijnheer Stone naar de deur en weldra gingen zij zwijgend naast elkaar voort in de richting van de Gardens.

HOOFDSTUK XXXIV.

THYMES AVONTUUR.

Dienzelfden namiddag fietste Thyme, een licht koffertje in haar hand, naar een zijstraat van de Old-Square. Daar zette ze haar vrachtkje op straat neer en floot even. Een rijtuig kwam naderbij en een man in havelooze kleeren, die uit de keien scheen op te duiken, pakte haar bagage beet. Zijn mager, stoppelig gezicht getuigde van een ellendigen toestand.

„Scheer je weg”, snauwde de koetsier.

Maar dadelijk kwam Thyme tusschen beide. „Laat hem zijn gang gaan”.

De sjofele man heescht het koffertje op het rijtuig en bleef daarna roerloos naast het rijtuig staan.

Thyme gaf hem een zilverstukje. Zwijgend keek hij er naar en ging toen heen.

„Arme man”, peinsde Thyme. „Dat is alweer een voorbeeld van toestanden, die verbeterd moeten worden”.

Het rijtuig reed nu in de richting van het park voort. Thyme volgde op haar fiets en trachtte daarbij haar gezicht in een kalme plooi te houden.

„Dit is de slotscène van mijn vroeger leven”, dacht ze. „Ik wil niet sentimenteel zijn en ik moet me niet verbeelden, dat ik iets buitengewoons doe. Ik moet alles heel zakelijk opnemen”. Plotseling stelde ze zich voor wat voor een gezicht mijnheer Purcey (die man!) wel zou trekken als hij haar op dat oogenblik kon zien, wetend, dat zij alle weelde en gemak achter zich liet. „Dadelijk als ik er ben, zal ik Moeder waarschuwen”, overdacht ze verder. „Ze kan dan morgen komen en het eens in oogenschouw nemen. Maar huilbuien en zoo over mijn voornemen kan ik beshist niet verdragen. Moeder moet maar aan het denkbeeld wennen dat ik met de beweging in persoonlijk contact wil staan. En ik kan me niet door de gedachten van derden in mijn plannen laten storen”.

Een naderende auto deed haar licht de wenkbrauwen fronsen. Was het „die man”? Maar hoewel het noch mijnheer Purcey noch ook een Al Danyer was, leek het er op als twee druppels water en Thyme kon haar lachen niet bedwingen.

In het park danste en schitterde een koel licht op de boomen en op het water en dezelfde frissche dansende schittering lichtte in de oogen van het jonge meisje.

Tersluiks wierp de koetsier een bewonderenden blik op haar. „Een lekkere, jonge meid”, scheen hij te denken.

„Hier zwemt Grootvader altijd”, mijmerde Thyme. „Die arme lieveling. . . . Ik heb medelijden met alle menschen die oud zijn”.

Onder de schaduw van de boomen reed de koetsier het park uit en een laan in.

„Ik twijfel er sterk aan of er maar één wezen in ons heerscht”, peinsde Thyme. „Soms ben ik er van overtuigd, dat er twee karakters in me regeeren. Oom Hilary zou wel begrijpen wat ik meen. Wat een vreeselijke lucht wasemt de stad nu al uit en morgen is het toch pas 1 Juni. . . . Zou moeder het zich erg aantrekken, dat ik weg ben? Wat zou het toch verrukkelijk zijn als de menschen over heelmaal geen gevoel beschikten!”

Het rijtuig sloeg nu een nauw straatje met onaanzienlijke winkeltjes in.

„Wat moet het vreeselijk zijn om den geheelen dag in zoo'n winkeltje te zitten! Wat zijn er toch millioenen menschen in de wereld! Kan iemand werkelijk van eenig nut zijn? Martin zegt, dat de eerste vereischte is, dat ieder mensch zijn taak verricht, maar waaruit bestaat eigenlijk je taak?”

Het rijtuig vervolgde nu zijn weg door een breede, rustige laan! „Eigenlijk heb ik het plan nog lang niet doordacht. Dat is leelijk”, dacht Thyme. „Gesteld, dat Vader me niet langer zijn maandgeld wil uitbetalen! Dan zou ik als typiste of iets dergelijks moeten zien rond te komen. Maar als hij inziet dat ik het werkelijk ernstig meen, zal hij dat niet doen en bovendien zou Moeder het ook niet goedkeuren”.

Het rijtuig reed door de Euston Road, en weer wendde zich het breede gezicht van den koetsier onderzoekend naar Thyme.

„Wat een ellendige straat”, dacht Thyme. „En wat hebben alle menschen hier in Londen toch vervelende leelijke en alledaagsche gezichten alsof alles hun onverschillig is als zij maar goed en wel voor den dag kunnen komen! Ik heb op den heelen weg maar twee werkelijk aangename gezichten gezien”.

Aan den zuidkant van de straat stopte de koetsier voor een klein sigarenwinkeltje.

„Moet ik hier wonen!”, dacht Thyme pijnlijk aangedaan.

Door de openstaande deur leidde een klein portaalje naar een nauwe trap, die met een zeildoeklooper was bedekt. Thyme tilde haar fiets op en bracht die naar binnen. Een jongeman met een Joodsch uiterlijk kwam haastig uit het winkeltje aanloopen en sprak haar aan:

„Mijnheer uw vriend heeft gevraagd of u op uw kamer wilt wachten totdat hij komt”.

Liefkoozend bleef zijn warmbruine blik op haar rusten. „Zal ik uw bagage naar boven brengen, dame?”

„Dank u. Ik kan het zelf wel”.

„Het is op de eerste verdieping”, legde de jonge man uit.

De kamertjes, die Thyme betrad, waren overvol met meubels, helder en netjes. Thyme zette haar koffer in haar slaapkamer die op een kale binnenplaats uitzag en ging toen weer naar haar zitkamer, waar zij het raam openschoof. Daar beneden waren de koetsier en de jonge man uit het winkeltje in druk gesprek gewikkeld. Thyme bemerkte de uitdrukking op hun gezichten, een bijna verliefde, jaloersche nieuwsgierigheid.

„Wat zijn die mannen toch weerzinwekkend”, dacht ze terwijl ze gemelijk naar de drukte buiten keek. Alles scheen zoo somber, ingewikkeld, zoo wanhopig leeg in de grauwe hitte en het eeuwige gejuich alsof een afzichtelijke duivel met een afgrijselijk mierenest zijn vermaak dreef. Een petroleum- en meststank steeg tot haar op. Het was zoo verschrikkelijk groot en hopeloos, het was alles zoo *leelijk!* „Ik zal nooit in staat zijn om iets te doen”, dacht Thyme. „Nooit-nooit! Waarom komt Martin niet?”

Ze ging naar haar slaapkamer en opende haar koffer. Met den lavendelgeur, die daaruit opsteeg, kwam de herinnering aan haar witte slaapkamer thuis en de boomen in hun tuin en de lijsters op het gras.

Het geluid van voetstappen op de trap deed haar besluiten naar haar zitkamer terug te keeren. Daar stond Martin in de deur-opening.

Thyme holde op hem toe maar plotseling bleef ze staan. „Waarom heb je juist deze kamer gekozen?”

„Ik woon hier maar twee huizen verder en bovendien woont hier nog een meisje, een van de onzen. . . . Zij zal je de eerste handgrepen leeren.”

„Is het een dame?”

Martin haalde zijn schouders op. „Ja. . . . Ze is inderdaad wat de wereld een dame noemt, maar niettemin behoort ze tot de goede soort. Niets zal haar van haar werk terughouden”.

Bij dezen allerhoogsten lof verscheen een vreemde uitdrukking op Thyms gezicht. „Je vertrouwt me niet”, scheen ze te denken, „maar haar vertrouwt je blindelings. Je hebt me hier onder gebracht, om me onder haar controle te stellen”.

„Ik wil dit telegram wegzenden”, zei ze hardop.

Martin las het telegram. „Je had er niet omheen behoeven te draaien. Je had je Moeder ronduit kunnen zeggen, wat je van plan bent te doen”.

Thyme bloosde. „Ik ben niet zoo koelbloedig als jij”.

„Het gaat hier om een groote zaak”, vervolgde Martin. „Ik heb je vooruit gezegd, dat het doelloos was te komen als je niet precies wist, wat het werk beteekende”.

„Als je liever niet hebt, dat ik hier blijf, was het beter als je me dat op een fatsoenlijke wijze zei”, weerlegde Thyme.

„Je moet hierin zelf beslissen. Dat zijn je eigen zaken”, antwoordde Martin.

Op haar lippen bijtend om haar tranen te bedwingen, stond Thyme bij het raam. Een bijzonder klankvolle stem achter haar zei: „Ik vind het toch zoo prachtig, dat u bij ons bent gekomen”.

Een meisje, in het grijs gekleed, stond achter haar. Zij was klein, spichtig en vrij leelijk, met een ietwat scheeven neus. Een flauwe glimlach speelde om haar lippen en haar groote groenachtige oogen schitterden.

„Ik heet Mary Daunt. Ik woon hier juist boven. Hebt u al thee gedronken?”

Uit die vriendelijke vraag van dit meisje met haar flauw glimlachenden mond en haar schitterende oogen maakte Thyme op, dat zij spot verafschuwde.

„Ja, dank u. Maar ik zou graag dadelijk willen zien, waaruit mijn werk bestaat als het u niet te veel moeite is”.

Het meisje in het grijs keek Martin eens aan.

„Zou het niet beter zijn dat u daarmee tot morgen wachtte? Ik weet zeker dat u nu vermoeid bent. Toe, mijnheer Stone, zeg haar toch, dat zij rust moet houden!”

Maar Martins oogopslag scheen te zeggen: „Schei toch uit met die vrouwenpraatjes!”

„Wat je werk aangaat”, antwoordde hij kortaf, „dat is precies hetzelfde als dat van Mary Daunt. Alles wat je kunt doen, bestaat in het afleggen van huisbezoek, waarbij je van den toestand van het huis en de gezondheid van de kinderen aantekening moet houden”.

Het meisje in het grijs zei op vriendelijken toon: „Ja ziet u, wij maken alleen van den gezondheidstoestand van de kinderen werk. Het lijkt wel hard dat je volwassenen en ouden van dagen moet uitschakelen maar wij lijden nu al aan zoo'n enorm geldgebrek, dat we alleen met de toekomst rekening mogen houden.”

Hierop heerschte een stilte. Het meisje met de glanzende oogen voegde er zacht aan toe: „1950.”

„1950”, herhaalde Martin. Het scheen een zekere geloofsformule te zijn.

„Ik moet dat telegram wegzenden”, mompelde Thyme.

Martin nam het van haar over en begaf zich naar buiten.

In het kamertje alleen gelaten, spraken de twee jonge meisjes de eerste minuten geen van beiden. Een weinig verlegen nam het meisje in het grijs Thyme eens op alsof zij bij zich zelf overlegde, wat dit jonge schepseltje, dat er zoo allerbekoorlijkst uitzag en voortdurend zulke wanhopige blikken om zich heen sloeg, wel bezielde.

„Ik vind het verbaazend flink van u dat u hierheen bent gekomen”, begon zij ten slotte. „Ik weet hoe goed u het thuis altijd gewend bent geweest. Uw neef heeft me dikwijls over u gesproken. Vindt u hem ook niet bijzonder energiek?”

Deze vraag liet Thyme onbeantwoord.

„Is dat niet een vreeselijk werk?”, vroeg ze, „dat spionneeren in andermans huizen?”

Het jonge meisje glimlachte. „Ja, soms kan het werkelijk allerafschuwelijkst zijn. Maar ik ben er nu zes maanden in en je raakt er werkelijk aan gewend. Ik geloof, dat ze me nu al het allerergste hebben gezegd”.

Thyme rilde.

„Kijkt u eens”, vervolgde het meisje in het grijs met dien zelfden flauwen glimlach, „je krijgt gauw het gevoel, dat je er je doorheen moet bijten. We gaan natuurlijk allen uit van de grondgedachte, dat het werk in elk geval verricht moet worden. Uw neef is een van de allerbesten onder ons. Niets schijnt hem in zijn handelingen een hindernis. Zijn koude vriendelijkheid doet me bepaald prettig aan. Ik werk liever met hem dan met een van de anderen”.

Over haar nieuwe metgezel heen, keek ze naar de wereld daarbuiten, die op de hoogte van het raam slechts uit telegraafdraden en gele stofwolken scheen te bestaan. Ze scheen niet te merken, dat Thyme haar met een vijandigen en afgunstigen blik en toch met zekere waardeering, alsof zij tegen wil en dank moest toegeven, dat dit meisje haar meerdere was, van top tot teen opnam.

„Ik ben er van overtuigd, dat ik dat werk nooit kan verrichten,” barstte zij plotseling uit.

Het meisje in het grijs glimlachte. „O, dat dacht ik in het begin ook!” Met een bewonderenden blik vervolgde zij echter: „Bij u is het natuurlijk heel iets anders want U bent zoo mooi! Misschien zullen ze u statistisch werk geven hoewel dat weer aan den anderen kant verschrikkelijk eentonig is. We zullen het aan uw neef vragen.”

„Nee, nee, alles of niets!”

„Ziet u eens”, vervolgde het meisje in het grijs, „ik heb vandaag nog drie huizen te bezoeken. Wilt u met me mee gaan zoodat u een indruk van ons werk krijgt?”

Ze haalde een notitieboekje uit haar roszak.

„Zonder zak kan ik niet werken. Je moet iets hebben, dat je niet achterlaat. Ik heb vier handtaschjes en twee zakdoeken in vijf weken tijds verloren voordat ik weer tot de roszakken terugkeerde. Het spijt me maar het is nogal een naar huis, waarmee we moeten beginnen”.

„Dat hindert me niets”, antwoordde Thyme.

In de geopende winkeldeur stond de jonge man uit het sigarenwinkeltje om een avondluchtje te scheppen. Hij groette de dames met een zekere beleefdheid, waarachter een loerende nieuwsgierigheid school.

„Goedenavond, dames! Wat een mooi weertje!”

„Dat is bepaald een vervelend mannetje”, merkte het meisje in het grijs op, „maar toch heeft hij veel gevoel voor humor.”

„Zoo”, antwoordde Thyme. *(Wordt vervolgd).*

PLANTAARDIGE SCHAPEN.

Zoo zou men de exemplaren eener plantensoort kunnen noemen, welke op de hooge berghellingen van Nieuw-Zeeland voorkomt. De „*raoulia eximia*” bracht menigmaal een Australischen herder, die op zoek was naar afgedwaalde kuddedieren, in den waan dat ginds op een hooggelegen helling zich het vermiste schaap bevond. Een lange klimtocht in die richting kan hem eerst tot de ontdekking brengen, dat hij gefopt is door een struik *raoulia*, een plantaardig schaap.

Deze plant, verwant aan de madelieven, groeit steeds op aanzienlijke hoogte; zelfs 5000 voet boven den zeespiegel komt hij voor. Natuurlijk staat de flora op zulk een groeiplaats aan hevige en fel droge winden bloot. Een gewoon toegeruste plant zou er zeer spoedig het leven laten moeten: de lucht zou veel meer water aan het celweefsel onttrekken dan de wortels ooit zouden kunnen aanvoeren uit dien bodem. De groeiwijze der *raoulia's* heeft zich aangepast aan dit euvel, de takken splitsen zich in een verbaazend groot aantal twijgjes, alle dicht bezet met kleine, wollige bladeren. Daardoor heeft de struik het uiterlijk eener compacte, wollige massa en is zij in staat wind en droogte te trotseeren. Hoe hoog en eenzaam de *raoulia's* ook groeien en er hun kleine bloempjes tusschen het wollige gebladerte ontvouwen, nimmer vond men een door stormwinden beschadigd exemplaar dezer plantaardige schapen. G.

Correspondentie

„Een getrouw lezer” zij medegedeeld, dat het kasteel „De Walborgh” onder Ohé en Laak een onbelangrijk gebouw is, waarvan wij onmogelijk een afbeelding in ons blad kunnen plaatsen.

Foto C. Steenbergh.

GEZICHT OP DE KERK TE SCHERMERHORN.

DE KERK VAN SCHERMERHORN.

TWAS één van die motregen-dagen waaraan ons klimaat zoo rijk is en die den polder af en toe in een ondoorzichtigen nevel dompelen, dat ik uit mijn rijtuig stapte vóór het café te Schermerhorn. Mijn plan om de kerk daar te zien had ik, niettegenstaande het slechte weer, doorgezeten, er bleef mij geen keus: mijn verblijf in het Noorderkwartier was maar van korten duur.

Daar het Zondag was, wel de meest ongeschikte dag om het platteland te bezoeken, trof ik in het koffiehuis onder de dorpers, die hun Zondag aan de borreltafel stuk slaan, den persoon dien ik hebben moest, namelijk iemand die dadelijk bereid was den koster te verwittigen dat ik de kerk wenschte te zien.

Hij liet zich niet wachten en daar de kerk vlak over het koffiehuis staat behoefden wij niet ver te loopen.

Hoewel de regen nog onverzwakt aanhield, bleef ik een oogenblik voor de kerk staan om die aan de buitenzijde met mijn onderzoekende blikken te monstereen.

De kerk, van gebakken steen, is aan de oostzijde vijfhoekig. Een sierlijke windwijzer in den vorm van een schip op fraai gesmeed kruis bekroont het koordak.

Aan de westzijde rijst een steenen toren met houten spits omhoog die gedeeltelijk in de kerk gebouwd is. De toren heeft nissen en wordt omgeven door een renaissance-balustrade. Wat mijn aandacht bijzonder trok was een gedenkplaat boven den hoofdingang, waarop tusschen andere emblemen een varken prijkt. Ik verdiepte mij in gissingen, de koster kon geen uitsluitsel geven — we dachten aan een heidensch tijdperk, toen varkens als heilige dieren beschouwd werden — ik haalde de zedige Antonius van Padua er zelfs bij, die voor de vogels predikte en misschien de varkens en andere viervoeters tevens zijn aandacht had gegend. Later vernam ik dat een varken in het wapen van Schermerhorn voorkomt en dat de steen waarschijnlijk de eerste steenlegging aanduidt en men daarop kan ontcijferen:

Int. jaer. MDCXXIV. Den. XII. Iuny. is. d. eerste. steen. aen. deze. Kerck. geleit.

In de kerk was het somber en kil. Ik liet er mij niet door beïnvloeden, ik was één en al belangstelling.

Het schip van de kerk heeft zijbanken die echter in het koor niet te vinden zijn; tusschen de banken staan zuilen, hun beneden-deel is achtkantig, klaarblijkelijk nog uit de middeleeuwen; er zijn eenvoudige lijstkapiteelen om.

De houten gewelven zijn eigenaardig beschilderd met donkerblauwe ornamenten op flauw-groenen grond; in 't koor ziet men bloemen en vruchten. In de zijbanken tusschen de gewelven zijn wijngaardbladen en gestyleerde bloemen, 't leliemotief, geschilderd, in afwisseling van open en gesloten bloem. In latere jaren schijnt een weinig artistieke hand er aan overgeschilderd te hebben. De oorspronkelijke vervaardiger heeft zich waarschijnlijk door middel-eeuwsche voorbeelden laten leiden.

Wondermooi zijn de gebrande glazen in de schoonste kleurcombinaties, enkele bijbelsche tafereelen en historische voorstellingen weergevend, die echter eenigszins in verwaarloosden staat verkeerden hoewel er blijken van restauratie aanwezig zijn.

Het westelijke venster aan den noordkant bevat van boven een bloemvaas en de overblijfsels van zes medaillons, door bloemen omgeven, alles in kleuren. Het schijnen zinnebeeldige voorstellingen te zijn geweest; enkele er van zijn nog te ontcijferen. In het tweede medaillon staat:

„So vier end hamer 't ijsen kneest
Sulx doet in ons Goodts woord en geest”.

In de andere zijn nog eenige eindwoorden van dichtregelen te bespeuren, echter grootendeels uitgewischt.

In een volgend venster, afgebeeld op blz. 492, ziet men Salomo's eerste recht. Het doode kind ligt voor den troon, een groote gedeeltelijk naakte man houdt het levende kind bij 't beentje, gereed om met het groote zwaard dat hij in de andere hand heeft toe te slaan. Van den troon ziet men maar een gedeelte; een blauwe vrouwenfiguur komt aanloopen. Er onder de monogram wapens van Cornelis Janzoon Meechiesz en Steengraaf secretaris. Anno. 1631.

Het venster er naast vertoont het wapen van de Schermer met twee dolfinen, met onderschrift: „Schermer's Beschermer 1636”. Links een visscher met vischtuig waaromheen hangt een guirlande van visch, rechts een boerin met karn- en melkemmern en er achter een roodbonte koe in vette weide.

Het vierde venster (zie de afb. op blz. 493) is beter bewaard dan de andere. Men vindt er de wapens van Holland en Westfriesland op, met opschriften „Hollandia 1636” en „Westfriesland 1656”. Iets lager ziet men een medaillon, omgeven door dolfinen en visschen, waartusschen drie steenen poorten, uit een water oprijzend, waarin zwanen zwemmen. Verder het wapen van het waterschap „de uitwaterende sluizen in Kennemerland en Westfriesland”. Daaronder een tafereel, voorstellend de apostelen, met bijschrift: „erste consilium der apostelen”. Alles wordt afgesloten door wapens, in kleuren bewerkt. Men ziet in een der vensters de wapens van Alkmaar, Hoorn, Edam en Enkhuizen, waarop onder meer een zee met schepen en een aardig onderschrift, grootendeels bewaard; in de laatste regels missen echter vele woorden.

„De Enkhuisers hun met d'Haringvanghst Ernere
Dies souden Haring tot Bockingh word bereyt
De kop..... eerst h.....

Verder nog het wapen van Monnickendam. Dit raam, met onderschrift Anno 1635, is zeer beschadigd.

Aan den westkant van de kerk houdt het gekleurde glas geheel op. Is het vernietigd, of nooit aanwezig geweest? Door 't gewone witte glas scheen nu de natte, druilerige dag onaangenaam naar binnen.

De preekstoel van donker eikenhout, met Corinthische zuiltjes, heeft een 17e eeuwsk karakter; de doopbanken en vijf banken om de zuilen dagteekenen uit denzelfden tijd.

Smakeloos en leelijk stonden tusschen het donkere eikenhout de geel geschilderde banken, de versterkingen die eens noodig waren geweest.

„Tegenwoordig”, zei de koster, „was het mooi als er een veertig menschen Zondags de kerk bezochten. Vroeger? ja toen bleef er geen mensch in huis. Als de klok maar begon te luïen ging een elk op pad, de ouden zoowel als de jongen. Ik herinner me dat ik vier jaar was; toen nam me moeder me al mee naar de kerk, en 't huilen was me somwijlen nader dan 't lachen hê? Maar zoo wen je d'er an”.

En ik moest onwillekeurig lachen om de laatste zinsnede „zóó wen je d'er an”; 't werd dus een gewoonte; of het een behoefte was, daarnaar werd niet gevraagd.

„Maar toen ter tijd kregen ze allemaal ook zeker een lekkere warme stoof met zulk weer”, zei ik lachend, wijzend op een onnoemelijk aantal op elkaar gestapelde niet in gebruik zijnde stoven in wier binnenste de groene test met z'n leege opening als een satire stond. „Hoe doet u dat in den tegenwoordigen tijd met de zuinige bedeeeling?”

„Ja”, zei hij weifelend, „'t gaat ook wel heel moeielijk en ziet u, de kerkeraad krijgt er nu alleen maar een...”

„Dat zou ik niet willen”, zei ik, „als ik in den Kerkeraad zat. In God's huis moet je het samen broederlijk koud of warm hebben, dat is mijn opvatting”.

Hij lachte fijntjes en zei zacht: „dat vind ik ook, maar doe er es wat an as het je besteld wordt”.

Om nog eens op die geel geschilderde banken terug te komen; ze stonden er scheef-hangend, vervallen en verzakt, en maakten vrijwel een belachelijk figuur. En toch bleven ze er staan, al zaten er ook Zondags maar veertig menschen onder het gehoor van dominé op de grappige ouderwetsche stoeltjes in het ruim. De gele banken bleven leeg; ze stonden er nu eenmaal en de hoop bleef levendig dat ze mettertijd weer eens gevuld zouden worden, dat niet alleen de gewoonte maar ook de behoefte het opgroeiend geslacht van Schermerhorn weer zou voeren naar God's huis.

De kerk, in 1634 gebouwd, werd ongeveer een kwarteeuw geleden gerestaureerd door een Schermerhorn, wiens pompeus wapenbord 't koor versiert. Of hij in eenige betrekking stond tot de plaats weet ik niet. 't Was een naamdrager, een Hollander die in Amerika fortuin maakte en daarvan wat afzonderde om de toen ter tijd in verval geraakte kerk te restaureren. Zeer zeker een buiten-gewoon goede gedachte.

Het orgel bevindt zich links naast den hoofdingang; dat leek mij een vreemd gekozen plaats en de kostersvrouw deelde ons mede dat het om de een of andere reden, haar niet bekend, van uit het koor op deze weinig voordeelige plaats terecht was gekomen. De organist kroop langs een allergriezeligst trapje naar boven en haar man ging in gebukte houding over het orgel wanneer hij de klokken moest gaan luiden.

„Zijn die klokken te zien?” vroeg ik dadelijk.

„Als u niet tegen het klimmen opziet zou het misschien wel gaan.”

En we zagen er natuurlijk niet tegen op. Ik was nu eenmaal in Schermerhorn om de kerk te zien en nu vond ik dat alles wat bezienswaard was bekeken moest worden.

't Was een halsbrekend werk maar ik volbracht het moedig.

De grootste klok van 1.33 Meter middellijn heeft als randschrift: „Soli-Deo-Gloria. Assverus-Koster-me fecit Amstelredami Anno 1635,” dus één Jaar nadat de kerk gebouwd was. Lager ziet men het wapen van Schermerhorn en in een krans:

„Ick roep tot Godts leer alle mensch
„Ick Deyl Dag en Nacht na wensch
„Ick Donder Vreucht met mijn geluyt
„In Droefheyt kryt ick claegend uyt”.

De tweede veel kleinere klok, van F. en P. Hemony, heeft een latijnsch randschrift en het jaartal 1653. Die is dus 18 jaar later geplaatst geworden. Wellicht had toen ter tijd de bevolking reeds een dubbele aanmaning noodig om ter kerke te gaan. Van uit de hoogte zagen wij als een legkaart de roode daken, de fijne torenspitsen, 't vruchtbare land aan de horn of hoek van 't Schermereiland, waaraan het zijn naam dankt. 't Was alles zóó fijn en teer, komend uit de één oogenblik opklarende nevels, dat we ons noode losmaakten uit de vrijwel griezelige hoogte om beneden de rest van de kerk nog even te bezichtigen.

Rechts naast den hoofdingang, eenigszins teruggeschoven, bevond zich een soort gesloten verhevenheid, met een getralied venstertje aan den voorkant, die leelijk deed in het milieu van deze kerk; ze was te bereiken door middel van een laddertje. 't Was de gevangenis van Schermerhorn in oude tijden.

De gevangene kon door open zetten van zijn raampje de preek mee aanhooren, misschien warmte, geluk en vertroosting er uit putten, om daarna alleen te blijven en terug te zinken in de groote kilheid van een verlaten kerk, die als een domper op verhevener stemming en opvlammende betere gevoelens zou werken.

Gereed om de kerk te verlaten, viel mijn oog op een vierkant houten bord, boven den hoofdingang aangebracht, waarop aan weerszijden een in hout uitgesneden duif geplaatst was en de koster, een en al verontschuldiging dat hij dat bijna had vergeten te wijzen en „dat was nogal de glorie van de kerk en van de gemeente Schermerhorn” vertelde ons dat wat bovenaan op 't bord geschilderd stond een afbeelding was van de kerk; daaronder een groot aantal namen en een vers. Het bord hing te hoog dan dat ik ook maar iets van het er op geschrevene kon ontcijferen maar de koster kon mij er over inlichten. Er

was vroeger alleen maar een roomsche kerk in Schermerhorn geweest, de parochiekerk, die door een storm ter neer stortte en niet weer werd opgebouwd. De gereformeerden bouwden toen een kleine kapel, die spoedig te klein bleek te zijn en daarna was men overgegaan tot het bouwen van deze kerk. Het vers luidt als volgt:

„Zij breecken 't af en op dat pleyn
„Wort stracks gestelt dit schoon gebou
„Met sulcken yver, niemant sou
„'t Beschrijven connen, yder wrocht
„Ter liefd en deed soo veel hij mocht
„Siet boven eens! Bewaert o Heer
„Dit Volck en Kerck bij deze leer”. Anno 1636.

't Was 't laatste couplet van één vers onder de afbeelding der kerk, op 't bord neergeschreven.

De namen die er onder volgden waren van hen, „die wrochten, zooveel zij mochten”. De kerk werd gebouwd door de inwoners; een ieder had er in zijn vrijen tijd zelf aan gebouwd, gemetseld, getimmerd. Zij hadden het in groote devotie gedaan — er was géén geld mee verdiend. 't Was volbracht in een drang, een behoefte om er te hebben, te bouwen een tempel voor hun geloof. Hun namen waren vermeld op 't bord en in de harten der bewoners in onuitwisbare letters.

Ik voelde geen kilheid, geen vocht meer. 't Werd mij weldadig warm te moede. De kerk leek mij nu nog mooier, nog aantrekkelijker en ik verliet haar stil, in mij zelf gekeerd, geroerd tot in de ziel.

't Terugkomen in de gelagkamer was eerst een dissonant die spoedig hersteld werd door de kachelwarmte welke mij tegemoet kwam. De kastelein bracht mij zonder bonnen of kaarten boterhammen met vleesch en een kop geurige koffie.

Een oude Schermerhorner, die onafgebroken mijn etensproces gevolgd had — hij had een scherp gezicht waaromheen een grijze stoppelbaard kranste en sluwe oogjes, waaraan niets ontging — kwam bij mij aanschuiven, blijkbaar meer willende weten van iemand die op zoo'n regen-Zondag zijn kerk kwam bezichtigen.

We waren spoedig in druk discours over godsdienst, locale toestanden en politiek, en hij was er goed in thuis. Wel begreep hij dat mijn belangstelling in hoofdzaak z'n kerk gold, maar hij vermoedde dat ik zeker van de gebeurlijkheden in ouwe tijden, wat de plaats betrof, ook wel wat mee zou willen nemen.

En hij begon te vertellen van den grooten brand in 1699, toen 63 huizen in de asch werden gelegd. „Ze moesten in dien tijd de boel wel laten branden tot dat ie van selders uitschee, ze hadden geen brandweer noch een Jan van der Heyden ha-ha! Misschien nog niet eens zoo'n zeurig spuitje as we nu hier hebben en dat nooit op tijd er is. Neen! niks gedaan hoor! Dat haalt niks uit in een groote brand.

„Je vraagt me over de ambachtsheerlijkheid, nou die verkochten ze in 1700 gelijk met die van Noord-Schermer en West-Wijzen. Dat Wijzen was vroeger een buurtschap een kwartier ten oosten van Alkmaar. Er was daar zelfs een kleine kerk waar de predikanten van Ursem en Schermerhorn in kwamen preeken, maar d'as later afgebroken, niks meer van over. Nou dan, die ambachtsheerlijkheid die kocht de stad Alkmaar, zooals ik zei in 1700, voor negentienduizend tweehonderd gulden. Zeg dat 't een mooie som is hè?”

't Amuseerde mij dien ouden man te hooren vertellen die blijkbaar met zoo'n welgevallen wroette in oude tijden en oude overleveringen, die hij bij zoo'n dankbaar oplettend publiek kon plaatsen.

„En heeft men hier nog oude gebruiken gehad die misschien nu al lang in de oude doos zijn geraakt?” vroeg ik. Ik wilde hem nog wat laten doorpraten.

Foto C. Steenbergh.

DE KERK TE SCHERMERHORN, INWENDIG.

„Ja juist. Alles hier is in de ouwe doos geraakt zooals je zegt, niks is er gebleven en er waren hier juist zulke aardige gebeurlijkheden. Zoo met Pinksteren, dan liepen de jonge dochters mooi versierd door het dorp te zingen, maar't manvolk permitteerde zich daartegenover te veel vrijheid en toen wier't verboden, ook in andere plaatsen waar't gebruik was. Ze verzonnen toen iets anders. Ze zetten een jonge vrijster staande op een burrie en dan wier die burrie door vier jonge dochters rondgedragen — dat staande meisje was mooi versierd met zilveren bellen en beugel-tasschen en kralen kettingen. En dan had ze in de linkerhand een bel, waarop ze ook fluiten kon als de giften van de omstanders wieren ingezameld en dat noemden ze „de Pinksterblom rond-dragen.

„Ja! ja! dat alles is nou al lang voorbij. Nu gaane me maar naar de kerk, dan naar 't kefee, we drinken onze borrel en dan zeggen we „'t is Pinkster", maar d'er is niks meer an".

In dien tusschentijd waren mijn boterhammen verorberd, ik had onder den aardigen kout van den ouden man niet eens bemerk't hoe oud en hoe droog ze waren.

Ik bedankte hem voor zijn mededeelingen en maakte mij gereed om te vertrekken. Hij bracht mij tot aan het rijtuig, schudde mij de hand en liet mij beloven nog eens terug te komen.

„Op schaatsen zie je mij mis-schien nog wel eens, mij dunkt daar zit je hier voor in 't hartje", zei ik lachend, terwijl ik hem tot afscheid toewuifde.

't Regende nog onafgebroken, de polder lag in een ondoorzicht-baren nevel. Toch was ik blij gegaan te zijn. Ik had veel moois gezien en ik moest met diepen eerbied terug denken aan het aandoen-lijk devote in den oorsprong van de kerk van Schermerhorn.

A. B.—v. C.

DE WOLVEN.

(Slot).

III. DE HONGERKREET.

DE dag begon goed. Zij hadden in dien nacht geen honden verloren en met tamelijk verlicht ge-moed trokken zij de duisternis weer in. Barend scheen zijn voor-gevoelens van den vorigen avond vergeten te zijn, hij werd zelfs kwaad op de honden, toen zij onderweg de slede omwierpen.

Het wàs ook onaangenaam. De slede lag omgekeerd tusschen een dikken boomstam en een rotsblok en de honden moesten uitgespannen worden om de ver-warde riemen weer in orde te krijgen. De twee mannen stonden over de slede gebogen om die weer rechtop te zetten, toen Hendrik opmerkte, dat Eénoor wegsloop.

„Hier, Eénoor", riep hij, naar den hond omkijkend.

Maar Eénoor holde weg over de sneeuw, en daar in de verte stond de wolvin op hem te wachtten. Toen hij dicht bij haar kwam, werd hij op eens voorzichtig. Hij begon langzamer te loopen en bleef toen staan. Hij bekeek haar begeerig, maar toch aarzelend. Zij scheen hem te lokken en te vleien. Spelend kwam zij naar hem toe en bleef toen staan. Eénoor ging dicht naar haar toe met opgeheven kop.

Hij trachtte haar te beruiken, maar zij trok zich steeds spelend terug. Telkens als hij nader kwam, ging zij een eindje achteruit en zoo lokte zij hem van de mannen weg. Eens keek hij nog om naar de omgevallen slede en naar zijn makkers, naar de mannen die luid zijn naam riepen.

Maar wat hij ook dacht werd uit zijn gedachten verdreven door de wolvin, die naar hem toekwam, zich even liet beruiken en toen weer met haar terugtrekkende bewegingen begon.

Intusschen had Barend aan zijn geweer gedacht, maar het zat onder de omgekeerde slede en toen Hendrik hem geholpen had om die rechtop te zetten, waren Eénoor en de wolvin te dicht bij elkaar en te ver om een schot te wagen.

Te laat zag Eénoor zijn dwaasheid in. Vóór de mannen nog de reden zagen, merkten zij op dat hij schrikte en terug wilde loopen. Toen zagen zij, dat wel een dozijn wolven hem den aftocht afsneden. Op dat oogenblik verdween ook de speelschheid der wolvin.

Met een nijdig gegrom sprong zij op Eénoor aan. Hij wierp haar

af en trachtte weg te hollen, maar ieder oogenblik werd het aantal wolven grooter, de wolvin was één sprong achter Eénoor en bleef hem in het oog houden.

„Waar ga je heen?" vroeg Hendrik op eens, zijn hand op den arm van zijn metgezel leggend.

Barend schudde die af.

„Ik wil het niet", zeide hij, „zij zullen geen honden van ons meer hebben".

Met het geweer in de hand ging hij het kreupelhout in. Zijn bedoeling was duidelijk genoeg. Hij wilde Eénoor bijstaan. Met zijn geweer in de hand, midden op den dag, kon hij de wolven wel verjagen en den hond redden.

„Zeg, Barend", riep Hendrik hem achterna, „wees voorzichtig en doe niets gewaagds".

Hendrik ging op de slede zitten en keek hem na, anders schoot hem niets over. Barend was al uit het gezicht, maar nu en dan kon hij Eénoor tusschen het hout zien verschijnen. Hendrik achtte hem verloren. De hond rende nog in een cirkel, maar binnen dien kring renden de wolven en hij kon hen niet voorbij.

Ergens in de sneeuw achter de boschjes wist Hendrik, dat Barend zat; Eénoor en de troep wolven kwamen aanloopen. Alles gebeurde nog eerder dan hij verwacht had, hij hoorde een schot en toen nog twee en toen wist hij dat de munitie van Barend op was. Daarop hoorde hij janken en huilen. Hij herkende een kreet van pijn van Eénoor en hij hoorde een wolfskreet als antwoord. Het janken verstomde en stilte heerschte weer alom.

Lang bleef hij nog op de slede zitten. Hij behoefde niet te gaan zien, wat er gebeurd was, want hij wist het zoo zeker, alsof hij er bij geweest was. Eenmaal sprong hij verschrikt op en haalde haastig een bijl te voor-schijn, maar nog een poos bleef hij stil zitten peinzen, terwijl de twee overblijvende honden aan zijn voeten lagen te beven.

Eindelijk stond hij vermoeid op, alsof alle weerstand uit zijn lichaam verdwenen was en wilde de honden aan de slede binden. Hij deed een touw over zijn schouder en trok met de honden. Ver kwam hij niet. Toen het donker was, haastte hij zich een kamp te maken en te zorgen, dat hij een hoop hout in voorraad had. Hij voerde de honden, kookte en at en maakte zijn bed op, dicht bij het vuur.

Maar hij genoot er niet veel van. Voor hij zijn oogen nog gesloten had, waren de wolven te dichtbij voor zijn veiligheid. Men kon ze nu duidelijk zien. Ze stonden vlak bij zijn vuur in een nauwen kring, hij kon ze bij het licht gemakkelijk onderscheiden. Sommige lagen, andere zaten of kropen vooruit, nu en dan achteruit schuivend. Zij lagen zelfs te slapen. Hier en daar zag hij er een in de sneeuw opgerold liggen als een hond, van den slaapgenietend, die hem onthouden werd. Hij hield het vuur goed vlammen want hij

wist, dat dit alleen stond tusschen hem en den dood. Zijn twee honden bleven in zijn onmiddellijke nabijheid en leunden om bescherming tegen hem aan, jankend en huilend en nu en dan boosaardig grommend, als een wolf wat al te dichtbij kwam. Op zulke oogenblikken, als de honden gromden, werd de geheele kring onrustig, de wolven stonden op hun pooten en drongen huilend en grommend vooruit. Dan ging de kring weer liggen en hier en daar hervatte een wolf zijn gestoorden slaap.

Maar de kring had een neiging om nauwer te worden. Stukje bij stukje, soms een paar centimeters tegelijk, met hier en daar ondieren bijna op een sprong afstand waren. Dan greep hij brandende stukken hout en smet die op de bende.

Een haastig terugtrekken was er het gevolg van, vergezeld door kwaadaardig gehuil als een goed gemikt brandend hout op een der dieren neerviel.

's Morgens was de man vermoeid en afgemat door gebrek aan slaap. Hij kookte het ontbijt in het duister en om negen uur, bij het aanbreken van den dag, trok de troep terug, en toen begon hij aan de taak, waarover hij 's nachts gedacht had. Hij hakte bergen

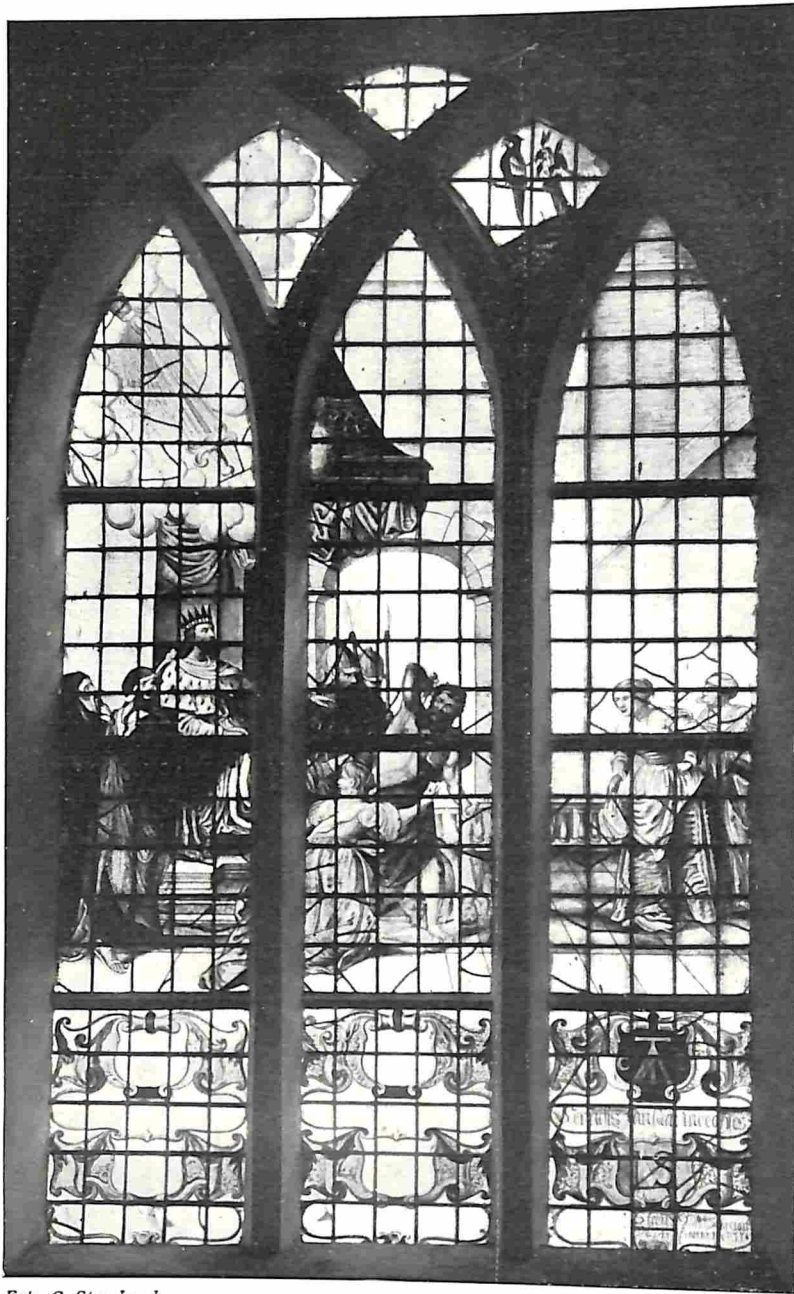

Foto C. Steenberg.

DE KERK TE SCHERMERHORN.
RAAM MET GEBRANDE GLAZEN. VOORSTELLEND E
SALOMO'S EERSTE RECHT.

en hoopen hout. Daarop hieuw hij eenige jonge boomen om en maakte een hoog staketsel, hij legde er jonge boomstammen over en heesch met het touw aan een tak de doodkist naar boven, die hij daar hoog op liet staan.

„Zij hebben Barend al en zullen mij misschien ook krijgen, maar den jongen lord zullen zij niet hebben”, zeide hij bij zich zelve.

Toen ging hij op weg met de lichte slede achter de gewillige honden, want die wisten ook, dat hun veiligheid er van afhing of zij Mc. Gurry gauw konden bereiken. De wolven vervolgden hen nu openlijk en draafden rustig achter hen aan. Zij waren erg mager, zoo mager zelfs, dat Hendrik verwonderd was, dat zij niet in de sneeuw ineenzakten. Hij durfde niet tot het donker doorreizen. Om 12 uur verscheen de zon even boven den horizon, dus de dagen werden langer. Maar nauwelijks was de zon weer verdwenen of hij kampeerde. Er waren nog eenige uren van grijs daglicht en sombere schemering en die benutte hij om een enormen voorraad brandhout te hakken.

De nacht was afschuwelijk. De wolven waren nog brutaler en hij had een vreeselijken slaap.

Hij sluimerde ten spijt van alles in, bij het vuur neergehurkt, en een deken om zijn schouders, met een bijl tusschen de knieën en aan elken kant een hond tegen zich aangedrukt. Eenmaal werd hij wakker en zag vlak voor zich, geen 12 voet van zich vandaan, een grooten grijzen wolf, een van de grootste van de bende.

Terwijl hij keek, rekte het on-dier zich uit als een luin hond en gaapte vlak voor zijn gezicht, alsof hij reeds zich verheugde op den heerlijken maaltijd dien hij aan hem hebben zou.

De zekerheid van bezit scheen den geheelen troep te bezielen, hij kon er wel twintig tellen, die met hongerige oogen naar hem keken. Zij deden hem denken aan kinderen die om het eten aan een tafel zitten en nog niet mogen beginnen. En hij was nu de maaltijd.

Terwijl hij hout opstapelde wierp hij een angstigen blik op den kring wolven, die zoo verlangend en begeerig om hem heen zaten.

Hij ontwaakte uit een sluimering, die half nachtmerrie was, om de roode wolvin voor zich te zien. Zij zat geen 12 voet van hem vandaan, rosachtig door de vlammen, en staarde hem hongerig aan. De twee honden gromden aan zijn voeten, maar zij sloeg geen acht op hen. Zij keek den man aan, en eenigen tijd richtte hij ook zijn blik op haar. Er was niets dreigends aan haar. Zij keek hem alleen begeerig aan. Hij was het voedsel en het gezicht daarvan gaf haar reeds een aangenaam voor gevoel. Haar bek ging open, het speeksel droop er uit en verlangend likte zij haar kaken.

Hij greep haastig een brandend hout, maar vóór hij werpen kon was zij reeds in de veilige duisternis weggesprongen en hij begreep, dat zij gewend was, dat er naar haar gesmeten werd. Zij had gegromd toen zij wegsprong en haar witte tanden tot onderaan getoond, met een verscheurende kwaadaardigheid, die hem deed huiveren. Hij greep dikwijls een stuk brandend hout en slingerde het den geheelen nacht door naar den uitgehongerden troep. Als hij insliep, werd hij telkens door het janken der honden wakker.

De morgen kwam, maar voor den eersten keer verdreef het daglicht de wolven niet. Zij bleven in een kring om hem en het vuur zitten en waren nog brutaler dan te voren. Hij deed nog een wanhopige poging om de slede klaar te maken, maar zoodra hij het beschermend vuur verliet sprong de brutaalste wolf op hem aan, maar nam zij sprong te kort. Hij redde zich nog door terug te springen; op een handbreed afstand van zijn dij sloten de scherpe tanden op elkaar als een doos. De rest van de bende was nu ook op en hij moest een half dozijn brandende stukken hout rechts en links gooien om ze weer op eerbiedigen afstand te krijgen. Zelfs in het daglicht durfde hij het vuur niet verlaten om hout te hakken. Twintig voet van hem af stond een droge boom. Hij bracht den halven dag door om zijn kampvuur tot den boom te brengen met voortdurend brandende struiken bij de hand te hebben om onder de bende te werpen. Toen hij bij dien boom was hakte hij er takken

van af en den boom om, en zoo ging hij verder naar de plek, waar het meeste hout dicht bij hem stond.

De nacht was een herhaling van den vorigen nacht. Slaap kon hij niet krijgen. Hij was echter zoo uitgeput, dat hij bijna in slaap viel; zelfs wekte het janken der honden hem niet meer. Zij jankten ook zooveel dat hij het niet meer hoorde. Op eens werd hij verschrikt wakker. De wolvin was geen meter meer van hem af. Werktuiglijk smeed hij haar een brandend stuk hout recht in den bek. Zij sprong gillend van pijn weg en terwijl hij blijde was over den reuk van het zengende vleesch en haar, keek hij er naar hoe zij zich afschudde en kwaadaardig bleef grommen.

Voor hij nu insliep bond hij een brandende dennenknoest aan zijn hand; als die uitgebrand was verzengde die zijn hand en hij ontwaakte van de pijn; dan slingerde hij weer een massa brandend hout links en rechts. Dit hield hij verscheidene malen vol en hij schikte telkens het vuur weer zoo, dat het flink brandde. Dat werkte goed, maar eens had hij het hout slecht vastgemaakt. Terwijl zijn oogen zich sloten viel het van zijn hand af.

Hij droomde, dat hij in het Fort Mc. Gurry was. Het was er warm en gezellig en hij speelde kaart. Het fort werd door wolven belegerd. Zij huilden voor alle poorten en soms hield hij met spelen op om te lachen om hun hulpelooze pogingen en toen volgde er een slag, de deur barstte open, hij zag de wolven het fort binnenstormen; zij sprongen op hem aan. Nu was hun huilen sterker geworden. Het was lastig. Op eens werd hij wakker en zag dat het huilen werkelijkheid was. Er was een heftig gejank en gehuil. De wolven sprongen op hem aan. Werktuiglijk sprong hij in het vuur en terwijl hij dit deed voelde hij dat zij zijn been openscheurden met hun scherpe tanden. Toen begon een vuurgevecht. Zijn sterke leeren moffen beschermden zijn handen en hij gooide gloeiende kolen in alle richtingen tot het kampvuur wel een vulkaan leek.

Maar dit kon niet lang duren. De hitte werd ondraaglijk; met een vlamvend stuk hout in elke hand sprong hij tot den buitenkant van het vuur. De wolven waren teruggedreven. Aan alle zijden waar de gloeiende kolen gevallen waren, siste de sneeuw en telkens kon hij 't door gehuil der wolven bemerken als zij er op getrapt hadden.

Nadat hij zijn brandhouten naar de naaste vijanden geworpen had, wierp hij zijn gloeiende handschoenen in de sneeuw en stampte daarin om zijn voeten af te koelen. De twee honden waren weg en hij begreep wel waar zij gebleven waren.

„Maar jullie hebben mij nog niet”, zei hij, zijn vuist tegen de uitgehongerde beestenschuddend, en bij het geluid van zijn stem werd de heele kring onrustig en de wolvin sloop dicht naar hem toe door de sneeuw en loerde met hongerige oogen naar hem.

Hij kreeg een nieuw idee, dat hij ten uitvoer legde. Hij maakte van het vuur een wijden kring; binnen in dien kring hurkte hij neer met zijn dekens onder zich als een bescherming tegen de smeltende sneeuw. Toen hij dus verdwenen was in zijn beschermend vuur keek de heele bende nieuwsgierig naar hem om te zien, wat er van hem geworden was. Tot nog toe hadden zij niet in het vuur kunnen komen en nu gingen zij in een nauwen kring er om heen zitten, gapend en zich uittrekkend, bij die ongewone warmte, als honden. Toen ging de wolvin zitten met haar neus gericht naar een ster en begon te huilen; een voor een deden de wolven mee, en allen, met den kop omhoog naar de sterren, huilden zij den hongerkreet.

De schemering kwam en het daglicht. Het vuur brandde laag, de brandstof was op en hij moest meer hebben. Hij trachtte uit zijn vlamcirkel te komen, maar zij traden hem tegemoet. Hij slingerde stukken hout, maar zij gingen niet meer achteruit. Vergeefs trachtte hij ze terug te drijven. Terwijl hij het opgaf en weer in zijn kring strompelde, sprong een wolf op hem aan, miste hem en stond met vier pooten in de kolen. Hij schreeuwde van schrik en gromde en strompelde terug om zijn pooten in de sneeuw af te koelen.

De man ging op zijn dekens zitten in een hurkende houding. Zijn lichaam leunde voorover, zijn schouders waren gebogen en zijn hoofd hing op zijn knieën neer en toonde aan dat hij den strijd

Foto C. Steenb.rgh.

DE KERK TE SCHERMERHORN.
RAAM MET ALLERLEI WAPENS EN O.M. „HET EERSTE
CONCILIIUM DER APOSTELEN”.

had opgegeven. Nu en dan hief hij her hoofd op om naar het verflauwend vuur te kijken; de cirkel van vlammen werd nu in stukken verdeeld met openingen er tusschen. De openingen werden grooter en de vuurplekken kleiner. „Nu kunnen jullie mij ieder oogenblik komen verscheuren”, zei hij, „en in ieder geval ga ik nu eerst slapen”.

Eenmaal werd hij wakker en in een opening in den kring, recht voor hem uit, zag hij de wolvin naar hem staren.

Weer werd hij wakker, iets later, ofschoon het hem uren leek.

Een geheimzinnige verandering had er plaats gegrepen — zoo geheimzinnig, dat hij er geheel wakker van werd. Er was iets gebeurd. Eerst begreep hij het niet en toen ontdekte hij het. De wolven waren weg. Alleen bleef de platgetrapte sneeuw als bewijs, hoe dicht zij op hem aangedrongen waren. De slaap overweldigde hem weer en hij zonk op zijn knieën neer toen hij weer verschrikt wakker werd.

Hij hoorde kreten van menschen en geknorp van sleden, kraken van zadels en het gejang van honden. Vier sleden kwamen de rivier af en naar het kamp tusschen de boomen. Een half dozijn mannen stonden om den man heen, die in het centrum van de verdoovende vuren zat. Zij schudden hem tot bewustzijn. Hij keek ze als een dronken man aan en mompelde vreemd en slaperig:

„De rosse wolvin.... Kwam met de honden op etenstijd.... at eerst het voedsel van de honden.... toen verscheurde zij de honden ook.... en later Barend....”

„En waar is lord Alfred?” schreeuwde een der mannen hem in de ooren, hem ruw schuddend.

Hij schudde langzaam het hoofd

„Neen, hem heeft zij niet opgevreten, hij staat met de kist op een boom in het laatste kamp”.

„Dus dood?” schreeuwde de man.

„En in een kist”, antwoordde Hendrik. Hij schudde zich los. „Laat mij met rust. Ik moet slapen, goeden nacht aan iedereen.” Zijn oogen vielen toe en hij zonk neer. Zijn hoofd viel op zijn borst neer en terwijl zij hem oplichtten en in de dekens gewikkeld in een slede legden, snorkte hij zoo hard, dat het duidelijk hoorbaar was in de ijskoude lucht.

Er weerklonk nog een geluid.

In de verte hoorde men het gehuil der uitgehongerde wolven die een ander spoor zochten om voedsel te vinden, in de plaats van dat, wat zij juist gemist hadden.

Naar het Engelsch.

MOSKOU.

(Slot).

TROUWENS, aan metaal liggen hier schatten voor 't grijpen, ook van het edelste is overvloed. In den loop der tijden hebben zich groote hoeveelheden daarvan opgehoopt in de kerken. Alle koepels van de 15 kerken, welke het Kreml telt, zijn verguld, inwendig is het goud evenmin gespaard. In de drie kathedralen, de voornaamste godshuizen, is het met recht bijna overal goud wat er blinkt.

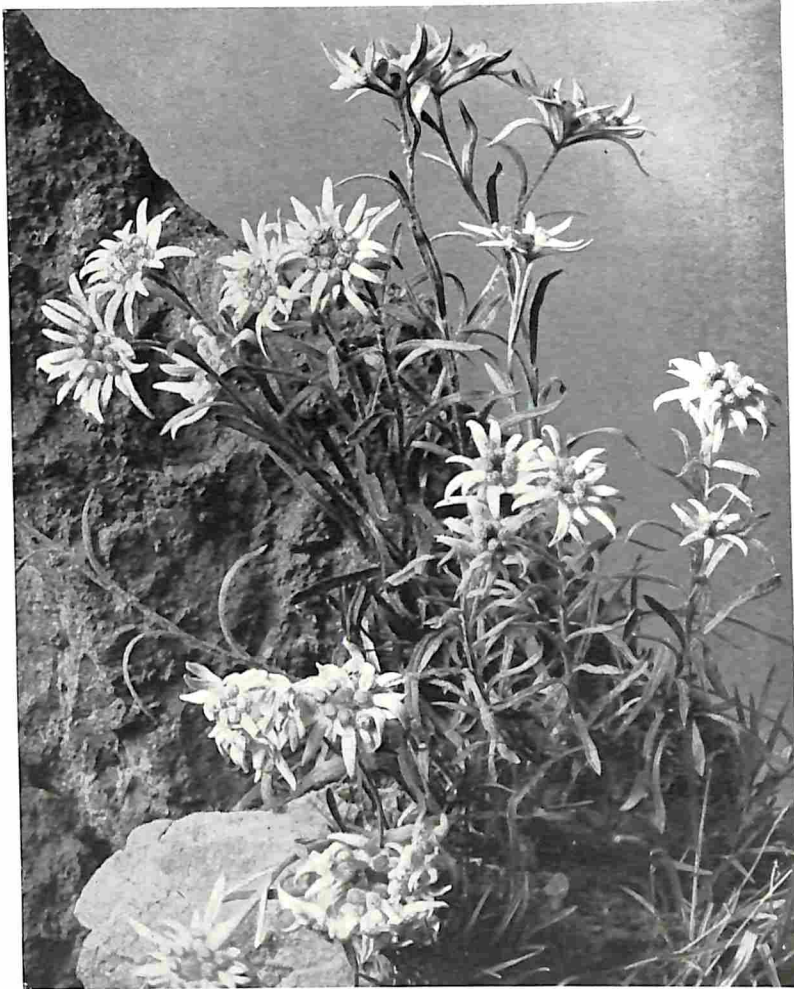
Onmetelijke schatten bevatten deze kerkgebouwen. Op goudgrond staren houten, stijve heiligenfiguren ernstig voor zich uit. Op het voorhoofd der Wladimirsche Madonna in de Hemelvaartskerk schittert een smaragd ter waarde van 30.000 roebel; de geheele waarde van dit beeld wordt geschat op tienmaal zoveel. De berg van goud, welke hier staat, is eene nabootsing van den berg van Sinaï; in de holte bevindt zich een kistje, eveneens van goud, waarin gewijd brood voor het Avondmaal bewaard wordt. Op den berg staat een gouden Mozes-figuur, met de tafelen der wet in de hand; een bijbel zoo zwaar dat twee mannen er een heelen til aan hebben, is zoo rijk bezet met edelgesteenten en goud, dat van den band zelf nauwelijks iets zichtbaar is. Al deze kostbaarheden bevinden zich in het heiligste der heiligen, waar de tsaar na zijne kroning in deze kerk het Avondmaal gebruikt. Het tweede bezoek na de kroning geldt de Aartsengelkerk, waar naast Rusland's heerschers tot Peter den Grooten, de laatste afstammeling rust van Rurik, den stichter van het Russische rijk, een voorwerp van groote vereering der geloovigen. Hier slaapt ook Iwan, dien wij „den verschrikkelijken”, de Russen echter „den vrees inboezemenden” noemen, den eeuwigen

slaap, onder een zwart doek, als teeken, dat hij als monnik stierf. Het derde bezoek geldt de Blagowjescht Schensky kathedraal, de kathedraal der Verkondiging, met haar vergulde koepels en gouden kruisen.

Overweegt het edele metaal bij deze kerken, men kan niet zeggen, dat de stijl waarin zij door de Italiaansche bouwmeesters (Fioraventi en Solari) gebouwd zijn, edel en verheven is. Het is een mengelmoes van Lombardisch, Moorsch en Byzantijnsch, een enkele maal geeft zelfs de Gothiek blijk van hare tegenwoordigheid; het meest treedt deze laatste stijl op den voorgrond bij de hekken, die naar eene Italiaansche loggia toelopen of die afsluiten. Merkwaardig zijn ook de daken, die door hun geschulpten vorm het voorkomen van omgekeerde schelpen gekregen hebben. Het is opmerkelijk, dat de levendige ranke vormen van de Gothiek geen ingang hebben kunnen vinden in Rusland; slechts de ernstige, plechtstatige Renaissance met de machtige verhoudingen scheen genade te vinden bij de geloovige Russen. Geen speelsche, dartele figuren werden in den kerkbouw toegelaten, geen luchtiger vormen, zooals in het Westen en Zuiden van Europa. De kerkbouwkunst heeft een stijf, streng karakter, dat de stof niet toelaat tot meerdere glorie van den geest te worden, die haar blijft beheerschen, zelfs zou men geneigd zijn te zeggen haar te onderdrukken, om de aandacht van de hemelsche dingen niet af te leiden. Zoo ziet men in de mozaïeken op wanden en pijlers magere uitgeteerde heiligen in armelijke kleederen,

in een prachtige hemel. De hel is bijna steeds een nagenoeg realistische voorstelling; allerlei monsters en gedrochten bevolken die, waarboven koning Satan zelf met horens, bokkepoot en staart is afgebeeld, gehuld in rook en vlammen.

Wie daardoor niet afgeschrikt wordt, die moet wel een zeer verstokte zondaar zijn. Hoe „waar” en „echt” de voorstellingen mogen zijn, zij verheffen zich nooit tot groote hoogte, tot waar elders de kunst kan stijgen. Toch maken, gezamenlijk beschouwd, al die voorstellingen wel een eigenaardigen indruk; de kunstenaar is er in geslaagd zijne overtuiging in zijn werk te leggen. Het is met liefde behandeld; dat doet veel vergeven, wat tegen smaak en schoonheid zondigt. Afzonderlijk bezien verliezen die voorstellingen echter; dan komen de fouten en onmacht in compositie en techniek te veel voor den dag. Zoo moet men evenmin de bouwkunst gaan ontleden, want dan zou men zich onttremd afwenden. De Russische gebouwen bezitten — men kan dat niet ontkennen — een zekere monumentaliteit, welke temeer uitkomt, waar zij meestal vrij staan: dan draagt ook de witte tint, waarin vele zijn gehouden, bij tot een prettiger indruk dan zij vermochten te wekken, indien zij een andere kleur hadden. Zoo spreekt uit

EDELWEISS.

den hoogen, blanken Jan Welikitoeren met het bijgebouw, in zijn geheel beschouwd, een soort monumentale trots, doch vestig Uwe aandacht niet op de onderlinge verhoudingen van het bouwwerk, waarvoor met Paschen duizenden met kaarsen in de hand, geduldig staan te wachten, totdat de hemelvaartsklok weerklinkt, als teeken dat Christus is opgestaan, welke symbolieke herdenking vanaf het Kreml beantwoord wordt met 101 kanonschoten. De eene 82 Meter hooge toren met zijn twaalf Meter gouden kruis wordt gedragen door een veel te lagen onderbouw, daarnaast is echter de onderbouw bovenmatig uitgegroeid en de toren zeer gekrompen. De stijl van de onderbouwsels zou met wat goeden wil Noord-Italiaansche Renaissance genoemd kunnen worden, die van de torens is eenvoudig niet te bepalen. Het is geen stijl, het is slechts een bonte mengeling van vormen en lijnen. Die bontheid wordt nog duidelijker gedemonstreerd aan de St. Basilius kathedraal op het Roode plein, de kerk die in het oog op het bericht, dat dit gebouw verwoest was door de bolsjewicki missaris voor onderwijs neer; hij twijfelde aan een zaak, die zulke kunstschaten vernielde. De elf, ieder op zich zelf staande nog ongeschonden, doch blijven de kathedraal vormen, staan echter gesloten voor de geloovigen.

Men krijgt den indruk, dat de bouwmeester, die deze kerk deed verrijzen, als belooning waarvoor Iwan de Verschrikkelijke hem

de oogen deed uitstekten, bij iedere kapel een anderen stijl en anderen trant beproefde en zoo een geheel wist bijeen te brengen, zóó wonderlijk, dat het zijn wedergade op aarde niet vindt. Mohammedaansch, Indisch, Byzantijsch, Renaissance zijn vertegenwoordigd, ja zelfs schijnt den schepper van dit allervreemdsoortigst bouwwerk, bij een toren een Gothisch voorbeeld voor den geest gezweefd te hebben. Voeg daar nog bij de groote verscheidenheid van kleuren, waarin het gebouw prijkt, van wit tot zwart toe, dan begrijpt men eenigszins, dat hier iets zoo zonderlings ons voor de oogen staat, dat men den indruk, welchen men ontvangt, niet licht onder woorden weet te brengen. Men zou echter onbillijk zijn door te beweren, dat de kathedraal werkelijk leelijk is; andermaal zij herhaald, op een afstand gezien maakt het bouwwerk werkelijk geen onaangename indruk, wellicht door de als losse onwillekeurige groepeerings van de kapellen, die allen met elkaar in verbinding staan, doch waarvan de een hooger gelegen is dan de andere. De ingang, die niet voor een station of ander groot gebouw van praktische bestemming zou misstaan, is naar het Roode plein toegekeerd. Of dit zoo heet, omdat rood evenals wit in het Russisch ook mooi beteekent — zoo zegt men een „rood” meisje, als een schoon bedoeld wordt — of dat de naam ontstaan is door de stroomen bloeds, welke er zijn vergoten door Iwan den Verschrikkelijke en Peter den Grooten, is niet duidelijk.

Aan het Roode plein grenzen de meeste groote en belangrijke gebouwen. Minin de slager en Poskarsky de legeroverste, die in 1612 zich aan het hoofd plaatsten van de beweging, welke ten doel had de Polen te verdrijven en Michael Foodorowitch Romanow op den troon te plaatsen, staan beiden in manhafte houding met het gezicht naar het Kremlin, met den rug naar de Nowo Rjady poort toegekeerd, den hoofdingang van de groote koophallen, waar waren van allerlei soort en prijs aangeboden worden en waar het krioelt van bedrijvige koopers en verkoopers.

Moskou telt verscheidene van dat soort hallen of galerijen, welke meestal monumentale poorten hebben, die in een waar stijl-mengelmoes prijken.

In de onmiddellijke nabijheid heeft men het forsche monumentale stadhuis, met evenredige harmonische verhoudingen en waarvan het inwendige aan een Italiaansch paleis der Renaissance doet denken. Het historische museum, waar een groote verzameling aanwezig is van allerlei voorwerpen, welke op het leven der oude Russen betrekking heeft, verheft zijne smalle torens daar naast. Een paar minuten wandelens brengt ons op een uitgestrekt plein, omringd door een kring van gebouwen, welke allen dienen tot de beoefening van het gesproken en gezongen drama en comédie. Moskou is een stad vol tegenstellingen. Terwijl de schouwburgen op Romeinsche tempels gelijken, staat hier dichtbij op het groote Lubjankaplein een toren, welke aan een Chineesche pagode doet denken en deel uitmaakt van de Wladimirpoort, een overblijfsel van de oude ommuring van Kitaigorod. Naast de tegenstellingen echter de meest volmaakte gelijkheid. Voor de kapel van de Iberische Moeder Gods, welke staat voor de poort, die de verbinding vormt tusschen het Roode plein en de Twerskaja, werpt ieder zich op de knieën, de arme boer evengoed als de rijke koopman, de hooge adel als de arbeider, zelfs de tsaren knielden voor dit beeld, dat een wonderbare geneeskracht bij alle ziekten moet hebben en dat op verzoek zelfs de huizen der zieken bezoekt tegen 5 tot 100 roebel vergoeding, al naar het vermogen van den kranke. Het beeld draagt een schat edelgesteenten, op 't hoofd een kroon van diamanten, en op het haar net een krans van louter echte paarden.

Indien men onder de genoemde poort zijn weg vervolgt over de Twerskaja, waar groote winkels met uitstalling van kostbare artikelen prijken, auto's en equipages af en aan rollen, dan krijgt men langzamerhand een indruk van den aanleg der stad. De Twerskaja is een gedeelte van den grooten weg, die onder verschillende namen als een ring de twee oudste stadsgedeelten omsluit. Deze weg loopt uit op het groote Chodinka-veld, waar een nabootsing van den Titusbog te Rome aan de overwinning van

NOWO SPASZKY (HET NIEUWE HEILAND-KLOOSTER), HET OUDSTE DER GEESTELIJKE STICHTINGEN TE MOSKOU, MEERMALEN AFGEBRAND, DOCH TELKENS HERBOUWD.

1812 herinnert. Zoals de meeste belangrijke straten loopt ook deze groote weg op het Kremlin toe. Dit is het hart van de stad, daar omheen loopt als eerste kring het stadsgedeelte Kitaigorod, het oudste, dan volgt in een wijderen boog het gedeelte, dat door den juist beschreven grooten weg begrensd wordt, waarop in nog grooter boog het allernieuwste en tegelijk het minst deftige gedeelte volgt. Deze drie groote stadsgedeelten staan door vele dwarsstraten met elkaar in verbinding en al moge het op het eerste gezicht schijnen alsof Moskou kris en kras dooreen is gebouwd en het karakter draagt van een stad, bij toeval ontstaan, in waarheid is dit niet zoo. Moskou is volgens een vast regelmatig plan aangelegd, de kromme nauwe straatjes moeten in 't kort de ruime bogen van de grootere volgen.

In de huizen van Kitaigorod bevindt zich aan de Warwarka een gebouw, eerbiedwaardig door zijn ouderdom, en eveneens door zijn groote geschiedkundige beteekenis. Hier woonde Michael Feodorowitch Romanow, voor hij het huis van zijn voorvaderen met het paleis op het Kremlin verruilde. Treedt men het huis binnen, dan krijgt men den indruk, of de bewoner het slechts even heeft verlaten, om er onmiddellijk weer terug te keeren. Alles staat er op zijn plaats, alles is aanwezig wat een oude bojarenfamilie van zoo aanzienlijk geslacht in het dagelijksche leven gebruikte, zelfs het speelgoed der kinderen ontbreekt niet. Ook van buiten ziet het er juist nog zoo uit als het vier eeuwen geleden deed, toen het gebouwd werd. Het spreekt van een massieve degelijkheid; opmerkelijk vooral is het ondergedeelte

DE IBERISCHE POORT TE MOSKOU, MET DE KAPEL VAN DE IBERISCHE MOEDER GODS.

van den muur, waar de steenen als facetten zijn behandeld. Men begrijpt niet hoe de forsche bojaren-gestalten, als toegang tot hunne vrij groote vertrekken, zulke nauwe trappen en zulke lage deuren, waar men met gebukt hoofd door moet loopen, konden dulden. Wellicht dat hier oude Tartaarsche invloeden in 't spel waren.

Het huis is eigendom van het Snamenski-klooster, waaraan de grondlegger der dynastie Romanow het schonk. Er heeft tuschen de kloosters en de tsaren steeds een zeer nauwe band bestaan. Nooit werd tevergeefs een beroep gedaan op de vaderlands-liefde der kloosterlingen, evenmin op hun offervaardigheid. In tijden van nood stelden zij zich zelf en de schatten, welke zij opgehoopt hadden, ter beschikking tot verdediging van het vaderland. De aanleg en bouw van de kloosters wijst op de militaire rol, welke zij speelden. Alle hadden en verscheidene hebben nog, een zwaren pantsergordel van muren met torens, rondeelen en schietgaten. In den strijd tegen de Polen was het klooster van den heiligen Sergius het eenige, dat nog stand hield, en 16 maanden tevergeefs belegerd werd.

Dit klooster, dat een kleine stad op zichzelf vormt en jaarlijks aan ruim 20.000 pelgrims een onderkomen verschaft, is niet alleen het rijkste van geheel Rusland, doch ook zeker van de geheele wereld. De rijkdommen daar worden geschat op een waarde gelijk aan twaalf honderd miljoen gulden.

Het Denski-klooster, met zijn roode muren, waar de heilige Moeder van Don bewaard wordt, die in 1591 de overwinning op de Tartaren heet te hebben bewerkt, het Nowo Dje-witschy-klooster met zijn witte muren en zwarte torens, het Nowo Spazky (Nieuw-Heiland) klooster, het oudste van alle, met zijn hooge witte torens en kerken, zij zijn alle wel niet zoo rijk als dat van den heiligen Sergius, doch hunne bezittingen vormen tezamen een zeer groot kapitaal. Indien men nagaat, dat in Rusland nog tientallen zeer rijke kloosters bestaan, dan begrijpt men welk een bijna onuitputtelijke bron van geldswaarde den bolsjewicki ter beschikking stond. Daar zij echter de papiermolen zoo lustig laten draaien, is die bron blijkbaar al nagenoeg uitgeput. Als iedere stad, waar zij het heft in handen hebben, heeft ook Moskou veel door hun bewind geleden. Er is veel beschadigd en verwoest in de oude hoofdstad van Rusland, die thans nog slechts ongeveer 800.000 inwoners telt en die niet alleen rood is naar de eene beteekenis in het Russisch van dat woord: schoon, doch ook door het vele bloed, dat er door de bolsjewicki is vergoten.

G. WIJGMANS.

DE GESCHUBDE INKTZWAM.

TOEN de burgemeester van een onzer provinciesteden voor eenige jaren, als erevoorzitter, de tentoonstelling, die de Nederlandsche Mycologische Vereeniging binnen zijn veste hield, op de gebruikelijke wijze, plechtig opende, wees hij er in zijn rede op, dat de paddenstoelen toch eigenlijk zonderlinge schepsels waren, vol onbegrepen mysterie. Het lijkt wel, zoo sprak hij ongeveer, of er van de paddenstoelen een vreemde psychische macht uitstraalt, waardoor, als je je eenmaal met één paddenstoel hebt afgegeven, je als met onzichtbare banden naar andere en steeds weer nieuwe paddenstoelen getrokken wordt.

Wie eens een paddenstoel heeft geplukt en met aandacht bekeken en hem dan — zooals te doen gebruikelijk is — weer heeft weggegooid, die merkt na korten tijd, dat hij al gauw naar een anderen grijpt, men wil er meer van weten, men voelt zich als 't ware door hen vastgehouden en, thuis gekomen, slaat men zijn encyclopaedie of een of ander paddenstoelen-boek op, en gaat er wat over lezen, en dan ziet en voelt men eerst goed, wat een interessant goedje dat paddenstoelenvolkje toch eigenlijk is.

Dan moet je goed oppassen, want als je dan niet zorgde je neiging, of juistert nog moest ik zeggen, de opkomende hartstocht, den baas te blijven, dan liep je spoedig kans, dat ze je heelemaal in beslag namen, dat ze een soort van obsessie werden en dan constateer je, dat je gedachten en zoowaar het gesprek, alsmede dat van je vrouw en kinderen, telkens weer ongemerkt op de paddenstoelen terecht komen.

Ik kan mij voorstellen, dat een psychisch niet heel krachtig

mensch en die niet veel aan zelfanalyse pleegt te doen, er dan toe zou kunnen komen, gepréoccupeerd als hij is door de paddenstoelen, zijn werk te veronachtzamen en zijn plicht te verzaken, en ik geloof daarom, dat die paddenstoelen gevaarlijker goedje zijn, dan menigeen zoo oppervlakkig wel zou denken.

Er ligt in deze woorden opzettelijk bedoelde overdrijving, doorzichtige en stellig wel opzettelijk bedoelde overdrijving, maar er zit toch evenzeer een kern van waarheid in. Ik zelf ken menschen, die de zaakjes nog al lauw opnemen, maar die, op de wandeling, geen paddenstoel met rust kunnen laten en die niet tevreden zijn, voor ze den naam van een onbekend exemplaar zijn te weten gekomen. Het mag nog zoo zonderling klinken, maar het lijkt inderdaad wel of er van de paddenstoelen een soort magische kracht uitgaat, die dengeen, die eenmaal een paddenstoel heeft geplukt en met attentie bekeken, niet zoo maar een, twee, drie, weer loslaat.

Een aparte en interessante groep paddenstoelen zijn de inktzwammen. Hun Latijnsche naam *coprinea* (afgeleid van het Grieksche woord *κοπρη* = mest) beteekend eigenlijk mestzwammen, omdat zij doorgaans alleen op zwaar bemesten grond worden aangetroffen.

De geschubde inktzwam (*Coprinus comatus*, afgeleid van *κομω* = haar) is wel de fraaiste vertegenwoordiger van het heele geslacht.

Daarbij komt ze algemeen voor en is een der fijnste eetbare inlandsche soorten; men denke er echter aan, alleen jonge exemplaren voor de consumptie te bestemmen. Is de zwam eenmaal volwassen en het eigenaardige vervloeiingsproces begonnen, dan zijn ze niet langer geschikt om te worden gegeten. Dat vervloeiingsproces, dat alleen bij de inktzwammen voorkomt, is wel de moeite waard, er even bij stil te staan.

Is de inktzwam volwassen, dan begint ze n.l. aan den rand langzaam weg te smelten; al het vleesch en de plaatjes lossen op tot een vieze, zwartige, waterige massa, die in dikke druppels omlaag druipet. Door dit vervloeiingsproces worden de deelen der plaatjes, die hun sporen al hebben uitgeworpen, opgeruimd en komen weer nieuwe gedeelten der plaatjes vrij, die nu evenzeer hun sporen kunnen loozen en die, zoo de natuur niet op zoo spitsvondige wijze ware te hulp gekomen, niet zoo doelmatig aan hun bestemming konden beantwoorden.

Aan den rand zijn de sporen n.l. het eerst rijp en hoe dichter men naar het midden komt, hoe langer het duurt, eer de sporen volwassen zijn. Het is inderdaad zeer vernuftig. Maar de niet minder vernuftige mensch heeft ontdekt, dat die vochtige neerdruipende substantie, op een eenvoudige wijze tot een zeer goede inkt is te bereiden. Men ga om dit te doen, op de volgende wijze te werk.

Men legt de hoeden van eenige volwassen exemplaren in een kopje en giet er, na verloop van 1 à 2 dagen, het zwarte vocht, dat zich dan heeft gevormd, af. Dit vocht bewaart men, maar het zou spoedig een zeer onaangename reuk gaan verspreiden, zoodra n.l. de eiwit-houdende sporen, die het bevat, tot ontbinding overgaan. Daarom voegt men er eenige druppels nagelolie aan toe, waardoor het rottingsproces wordt tegengehouden en de kwade reuk weggenomen. De inkt is nu klaar maar alleen nog wat te dun; om ze nu dikker te maken, voege men er wat Arabische gom aan toe. Vóór het gebruik dient deze zwartbruine inkt geschud te worden.

Ook van de andere groote *coprinus*-soorten is een goede inkt te maken.

Maar als de geschubde inktzwam [nog jong en blank en teer en rose is, zou men het niet voor mogelijk houden, dat zijn hoed zich in een zwart-bruine inkt oplost.

De aanvankelijk langwerpige, rolronde hoed, heeft een zijde glans en sluit zich dicht om den steel. Van onderen is de hoed door een beweegbare ring is los om den steel blijven hangen, gelijk bij sommige exemplaren op de afbeeldingen duidelijk is te zien. De en nu is tegelijk het vervloeiingsstadium ingetreden. Met de onge-repte schoonheid van de kuifzwam, wat de letterlijke vertaling van „Comatus” is, is het nu spoedig gedaan. De kleur van den hoed, eerst maagdelijk wit, min of meer rose doorschijnend, wordt lang-

DE GESCHUBDE INKTZWAM IN 'T EERSTE STADIUM.

zamerhand zwartig en de wollige, witte schubben eerst bruin, en daarna ook al zwart. Op de kruin van den hoed zien wij een glad bruin plateau.

Het vleesch is bij de jonge zwam week en wit, de plaatjes zijn eerst wit, later rose en eindelijk zwart.

De slanke, witte, taaie steel is hol en heeft aan de basis een knollige verdikking.

Van Juli tot October komt de geschubde inktzwam vrij algemeen voor. Men zoekt hem steeds op goed bemesten grond, in tuinen, op erven of grasvelden, langs de wegen, op braakliggende akkers enz. Het meest komt hij echter voor op mestvaalten en vuilnishooopen, waar men hem soms, tot bosjes vereenigd, kan vinden.

Jong geplukt, dus zoolang de plaatjes nog geen roode of zwarte kleur hebben, is hij uitstekend eetbaar en de menschen, die vele soorten zwammen geprobeerd hebben, vinden deze inktzwam, zonder uitzondering, een der meest delicate soorten.

J. L. F. DE MEIJERE.

BARBARIJSCHESCHAPEN.

4) Naar het Engelsch van
ROBERT HICHENS.

LADY Wyverne kromp ineen, tegen den Spahi gedrukt. In haar gespannen verbeelding scheen het haar toe alsof de pas plotseling een waanzinnigen Messias had losgelaten om met veroordeelden vinger naar haar te wijzen. Zij beefde toen de vreemde gestalte voor haar bleef staan, toen de schrille kreet wegstierf in een kinderachtig, klagelijk schreien en de groote, bleeke oogen op de hare rustten met een blik van doffe verwondering.

„Wat is?” begon ze stamelend.

„'t Is enkel maar de gekke Marabout,” zei de Spahi, zijn arm beschermend om haar heen houdend.

„De gekke Marabout?”

„Hij was een rijk man uit het dorp Akbara, het roode dorp, en beminde een danseres van Beni-Mora. Zekeren nacht, in de week van de wedrennen, werd het meisje vermoord om haar juweelen, door een Mehari ruiter van Touggourt. Sinds dien tijd is hij krankzinnig. Hij leeft altijd buitenshuis. Hij eet alleen wat men hem geeft, wat in zijn hand gelegd wordt. Hij slaapt op den grond. 's Nachts doolt hij om, het meisje zoekend dat dood is en Allah aanroepend om hem bij te staan. Allah! Allah!”

Plotseling verhief de Spahi zijn stem tot een machtigen kreet. Oogenblikkelijk begon de Marabout zijn staf weer rond te draaien.

„Allah!” gilte hij. „Allah! Allah!”

En hij sprong langs den weg, naar de woestijn, rechts en links om zich heen slaande, alsof hij de stralen der maan aanviel die hem vergezelden.

„Hij ziet de moordenaars van Ayesha in iederen straal van den lichtgever,” zei de Spahi.

„Waarom dan niet in ons?” zei Lady Wyverne sidderend.

„Wie weet waarom? Wie kan in de ziel van den waanzinnige lezen?”

De Marabout was in den nacht verdwenen en plotseling was Lady Wyverne zich bewust van den arm die haar omvat hield. Ze maakte een snelle beweging en hij liet haar los. Maar terwijl ze voortwandelde scheen ze nog dien arm te voelen, zoo als iemand die door een machtig hypnotiseur is aangeraakt de magnetische hand nog schijnt te voelen lang nadat ze van hem weggenomen is.

V.

Dien nacht toen Lady Wyverne wakker lag, luisterend naar het geluid van de rivier die door den pas stroomde op haar weg naar de Sahara, werd zij gekweld als zij nog nooit te voren gekweld was. Haar luchtig, — niet slecht — en wereldsche leven was tot dusverre altijd door grilligheid beheerscht geweest, maar haar grilligheid had haar geleid langs bloemrijke paden, zich uitstrekkend in ruimten overvloeiend van licht, nooit in de duisternis van het mysterie of de zwartheid van zorg. Zij had dikwijls sterk, nooit hartstochtelijk gevoeld. Eigenzinnig was ze altijd geweest, maar niet heftig, niet werkelijk roekeloos, een wispelturig, niet een stormachtig schepseltje. Als de zang van den Arabischen jongen onder de rots bij de rivier, zoo was ze geweest; als een grillig, luchtig wijsje klinkend in den zonneschijn. Nu was zij zich bewust van die andere geheimen die sommige vrouwen brengen tot daden die als hamerslagen vallen op de rustige zelfbehagelijkheid der wereld, ze zag de wenkende hand die de vurige ziel daarheen leidt waar ze niet behoorde te gaan, te midden van de groote wildernissen waar ontvoering broeit en het wonder leeft.

Voor het eerst in haar welgevuld leven ondervond zij een sterk gevoel van gemis.

Ze had veel van afwisseling gehouden, ja, maar van zulke afwisseling welke eigenlijk weinig wezenlijke verandering bracht,

DE GESCHUBDE INKTZWAM.
EXEMPLAREN IN VERSCHILLENDE STADIA.

waren voor haar de twee scherp afstekende figuren er in, de eene haar beschermend, de andere op haar aankomend als om haar aan te vallen, dan zijn schijnbaar doel lusteloos opgevend, geheel vervuld van zijn krankzinnige jacht. Dezen nacht schenen die twee figuren haar meer echt, meer levend toe dan de figuur van haar echtgenoot.

De Spahi had de woorden „Barbarijsche schapen” op ironischen toon gesproken, en zij had zijn gedachten gelezen en haar geest had zijn gevoelen gedeeld. Toch twijfelde zij niet aan „Crumpet”'s algeheele gehechtheid aan haar. Hij beminde haar, hij zou haar verdedigen tegen de wereld, hij zou voor haar neerliggen zoo dat zij over hem kon loopen, als ze het gewild had, maar hij was „arme oude Crumpet,” een rudimentaire man. Er was niets geheimzinnigs in hem.

Ze snoof in het donker alsof ze een geur inademde. Ze dacht aan den geur die in den mantel van den Spahi hing. Het was als een deel van hem en van het land waarin hij woonde. Een geparfumeerden Westerschen man zou ze verwijfd gevonden hebben. Maar dit

DE GESCHUBDE INKTZWAM.
VERVLOEIDE EXEMPLAREN.

de verandering van Mayfair naar Monte Carlo of van de Schotsche heidevelden naar de Rue de la Paix. Nu kwam dit leven haar plotseling even onwerkelijk voor als een harlekinaade waarin zij de rol van Columbine had gespeeld, en iets in haar wenschte een geheel ander leven.

Dat kon ze niet krijgen, het was onmogelijk. Daarbij was ze ongelukkig. Het was iets geheel nieuws in haar onderzanding, in botsing te komen met dat woord „onmogelijk”. Het scheen haar te beledigen.

Al het heerlijke van haar zorgeloze tevredenheid met zich zelf en haar leven en het kleine koninkrijk waarover zij regeerde, bestond niet meer voor haar. Ze was het kind dat om de maan schreit.

Maar zij was een kind wien men de maan eens aangeboden had, wien men haar weer zou aanbieden. Waar was dan de onmogelijkheid waar ze over tobde? Die onmogelijkheid was door haar zelf geschapen, en bestond in haar zelf. Het „dat zou ik nooit kunnen doen!” der ziel, was het eindvonnis dat er uiting aan gaf.

De kreet van den waanzinnigen Marabout die de vermoorde danseres zocht in te manestrallen, scheen tegelijk met het geluid der rivier zwakjes tot haar door te dringen. Het was een kreet uit die woeste wereld op welker drempel zij stond. De man in den scharlaken rooden mantel en de man in het lichtgroene kleed

en veel andere dingen wordt een Oosterling licht vergeven. Zij zijn „anders” dan wij, deze kinderen der zon. Het was dit verschil dat de nieuwsgierigheid en nog iets anders bovendien van Lady Wyverne had opgewekt. Reukwerk en een kinderstem, een revolver gereed om haar te beschermen en een arm die als ijzer aanvoelde onder een scharlaken mantel, zwarte oogen, fel als die van een havik of fluweelig van teederheid..... zij bewoog zich onrustig in haar bed heen en weer. Ze was warm en rusteloos en voelde geen neiging tot slapen. Wat was het voor een man? Hoe was zijn eigenlijke aard, zacht of barbaarsch? Zijn manieren waren volmaakt, zelfs waar ze nu en dan onbeschaamd waren. En zijn hart? Was hij wreed geweest jegens vrouwen? Van Crumpet had ze alles af geweten nadat ze een half uurtje met hem gepraat had. Ze had hem zelfs met één oogopslag doorzien, precies zijn smaak geraden, zijn zwakke punten ontdekt, zijn gebreken en deugden opgesomd, om kort te gaan, hem geassocieerd. Engeland brengt altijd door zulke mannen voort om zijn tradities te volgen, te leven en te sterven als onvervalschte Britten. Crumpet was een echte Engelschman, een door en door goeie vent dien men op het eerste gezicht kon vertrouwen. En wel, ze had hem vertrouwd en hem gehuwd. En sinds dien had ze zich altijd geamuseerd. En het eenige doel van haar leven was juist dat geweest, zich te amuseeren. En nu? Wat wilde ze? Hoe dwaas en belachelijk en irriterend was dit alles!

Plotseling stond ze op. Daar ze van plan geweest waren slechts één nacht te El-Akbara te blijven, hadden ze hun bedienden met het grootste deel der zware bagage vooruitgezonden naar Beni-Mora, om de mooiste kamers te bespreken, schikkingen te treffen en alles klaar en gezellig te hebben voor hun aankomst. Ze had zich voorgesteld zich hier voor de grap eens te behelpen. Nu zocht ze bij kaarslicht naar haar kousen en pantoffels. Toen zij ze ten laatste gevonden had, wikkelde zij zich in een bontmantel, stapte naar buiten op de veranda en begon op en neer te loopen. Herhaaldelijk ging ze Crumpet's raam voorbij. Een paar maal hield ze er aarzelend voor stil. Ze was half geneigd zijn kamer in te gaan, hem wakker te maken, hem te zeggen dat hij niet meer aan Barbariische schapen denken moest maar haar den volgende morgen mee nemen naar Beni-Mora. Dan liep ze weer door, bij zich zelf zeggend dat het schande zou zijn den vermoeden man te wekken die zoo rhythmisch snorkte. Lady Wyverne betrapte zich zelf op de vraag of andere menschen... ja, andere menschen... ook snorkten.

De maan verbleekte en de smalle, witte weg achter de Judasboomen verloor zijn zilverachtige kleur en zag grijs. De lucht was kouder.

„Barbariische schapen,” mompelde Lady Wyverne tot zich zelf.

Bij de openstaande deur van Crumpet's kamer hield ze weer stil en dezen keer duwde ze haar open en ging zachtjes naar binnen. Een zwak licht dat achter haar het vertrek inscheen toonde haar vaag het bed en de lange gestalte die er op uitgestrekt lag. Ze raakte de gestalte aan met haar kleine hand.

„Crumpet”

„He?.....a....ah!”

Het gesnork was verbroken en uit den mond van den slaper kwam een zware, zuchtende uitroep die klonk als een flauw protest, onverstaaubar gemaakt door geeuwen. Lady Wyverne stootte de gestalte aan..

„Crumpet!”

„A....ah!”

„Er helpt niets aan. Je moet opstaan.”

Sir Claude draaide zich om, zoodat het bed er van kraakte, richtte zich half op, viel weer terug, opende zijn oogen en staarde voor zich uit.

„Is.....a....ah!.....is Achmed daar?”

„Nee, 't is Achmed niet. Sta op!”

„Wat duiv.....” Hij stak zijn hand uit en betastte haar hand, haar gezicht.

„Kitty, wat is er? Je bent toch niet ziek?”

„Nee.”

Ze ging op een harde stoel bij zijn bed zitten.

„Ik kan alleen maar niet slapen.”

„Hoe l.....a....ah!.....hoe laat is 't?”

„Ik weet het niet. Dat komt er niet op aan. Ik wil met je praten.”

Hij lag op zijn elleboog geleund en staarde haar vanuit het half donker aan.

Ze vond dat hij net een reusachtige geest leek.

„Waarom? 't Zal mij benieuwen of 't een goeie ochtend is om te jagen.”

„Crumpet, heb je nu nog niet genoeg gejaagd?”

„Genoeg..... wat bedoel je?”

„Heb je er niet genoeg van dingen te dooden?”

Ze meende een uitdrukking van stomme verwondering op zijn gezicht te zien komen maar ze was er niet geheel zeker van. De duisternis belette haar nauwkeurig te zien.

„Of ik er genoeg van heb dingen te dooden? Waarom?”

„Zou je niet liever dingen levend willen maken, dingen die niet werkelijk levend zijn? Zou je dat niet willen, Crumpet?”

„Wat bedoel je, Kitty? Dingen levend maken! Ik ben de Voorzienigheid niet.”

„Nee, maar.....”

„Wacht een oog.....” Hij legde zijn eene hand op haar arm.

„Is dat Achmed niet die de muilezels brengt? Zeg, hoe laat is het? We gaan vandaag verder de bergen in”.

„Moet je gaan? Moet je zoover gaan?”

„Achmed zegt.....”

„Ik wil niet over Achmed hooren. 't Is een groot, leelijk, afschuwelijk wezen.”

„Leelijk! Wat hindert het of hij leelijk is? Hij weet drommels goed waar de.....”

„Zeg niet Barbariische schapen, Crumpet! Zeg in vredesnaam niet Barbariische schapen!”

„Ja, maar we gaan juist op de Barbariische schapen uit. Wat scheelt je Kitty?”

„Ik zou 't nooit zoo kunnen uitleggen dat je het begreep”.

„J....a!...Je.....a.....a!”

Van beneden kwam een kreet en het getrappel van hoeven op steen. Sir Claude sprong op.

„Drommels, het is Achmed! Ik moet mij aankleeden! Zeg Kitty.....”

Maar ze was als een schaduw weggeden en had hem alleen gelaten.

Toen hij gekleed was ging hij naar buiten op de veranda en vond haar daar over de balustrade leunend en naar beneden kijkend, naar Achmed en de muilezels.

„Toe, ga naar bed, Kitty”, zei hij.

„Wat geeft het als ik toch niet slapen kan?”

„Maar je slaapt gewoonlijk verbazend goed.”

„Dat weet ik wel.”

„Bevalt je deze plaats niet?”

Hij keek haar met plotselingen angst aan, maar ze was er van overtuigd dat die angst voor hem zelf was.

„Misschien niet”, antwoordde ze.

„Wil je hier vandaan?”

Hij keek haar bijna bevreesd aan; Barbariische schapen, dacht ze en lachte bitter. Ze raadde Crumpet's gedachten met zoo'n afschuwelijk gemak. Ze doorzag hem zoo precies. En wat was er te zien? Een heele kudde Barbariisch eschappen, die wachtten om gedood te worden.

„Och, loop, Crumpet!” zei ze bijna ruw. „Sta mij hier geen vragen te doen, terwijl je al bezig kon zijn wezens te dooden. Denk eens aan, Crumpet! Arme, onschuldige, gelukkige wezens te dooden!”

En ze lachte weer met een sarcasme dat hem verbijsterde.

„Je bent je zelf niet, Kitty” zei hij.

„Je bent niet goed.”

„Alsof jij wist wat ik ben!”

Ze wierp hem de woorden woest naar het hoofd. Op dat oogenblik leek ze een kleine tijgerin.

Hij stond verbaasd.

Toen, daar ze zich' afwendde, ging hij heen, tot zichzelf mompelend: „Wat drommel is er aan de hand? Wat is er met Kitty gebeurd?”

De gedachte kwam bij hem op dat zij zich zeker begon te vervelen en hij besloot niet een week te blijven, zooals zijn plan was geweest, geen gazellen te gaan jagen. Hij aarzelde zelfs een oogenblik toen hij op de binnenplaats was, en dacht er over zijn onderneming op te geven, terug te gaan naar zijn vrouw, dien dag met haar naar Beni-Mora te vertrekken. Maar Achmed hield de muilezels voor hem uit, hem, zonder spreken, met groote, zwarte oogen uitnodigend op te stijgen. En de gedachte aan de koele berglucht, de woestheid der rotsachtige wildernissen, den zonsopgang boven de zich in de verte uitstrekende woestijn en de prooi die zoo moeilijk te bereiken was, rees in zijn geest op.

Hij had zijn jagersverbeelding, hoewel Lady Wyverne het niet beseftte. En die jagersverbeelding verlokte en verleide hem, zoo als zij werd verlost en verleid door de kabouteren uit den kabouterberg, die haar in ledige uren bij de mouw trokken en fluisterden: „Kom....kom waar wij u leiden zullen.”

(Wordt vervolgd)

Foto C. Steenbergh.

OUDE MOLEN BIJ SCHERPENZEEL.